

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială

Centrul de Cercetări Științifice "*Politici educaționale și sociale*"

CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților

Chișinău, 2022

CZU 374.7.091

C 95

Aprobat și recomandat spre publicare de:

*Centrul de Cercetări Științifice "Politici educaționale și sociale", proces-verbal nr.2 din 11.11.2022;
Comisia de asigurare a calității a Facultății de Psihologie și Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială, proces-verbal nr.3 din 30.11.2022
Consiliul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială,
proces-verbal nr.3 din 07.12.2022*

Coordonator științific:

Vladimir GUȚU, *doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar;
coordonator Program de Stat; Universitatea de Stat din Moldova*

Autori:

Vladimir GUȚU, *doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar;
coordonator Program de Stat; Universitatea de Stat din Moldova*

Valentin Cosmin BLÂNDUL, *doctor în științe ale educației, profesor universitar;
cercetător științific superior; Universitatea din Oradea, România*

Carolina ȚURCANU, *doctor în drept, conferențiar cercetător;
cercetător științific coordonator; Universitatea de Stat din Moldova*

Valentina LUNGU, *doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar;
cercetător științific coordonator; Universitatea de Stat din Moldova*

Maia ȘEVCIUC, *doctor în științe pedagogice, profesor universitar;
cercetător științific coordonator; Universitatea de Stat din Moldova*

Nicolae BRAGARENCO, *doctor în științe pedagogice pedagogie, conferențiar universitar;
cercetător științific superior; Universitatea de Stat din Moldova*

Natalia TOMA, *doctor în psihologie, conferențiar universitar;
cercetător științific superior; Universitatea de Stat din Moldova*

Liliana POSTĂN, *doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar;
cercetător științific superior; Universitatea Pedagogică de Stat "Iona Creangă" din Chișinău*

Lilia PARHOMENCO, *doctor în științe ale educației, lector universitar;
cercetător științific; Universitatea de Stat din Moldova*

Lilia SPÎNU,
cercetător științific; Universitatea de Stat din Moldova

Veaceslav BOLIEV, *lector universitar;
cercetător științific stagiar; Universitatea de Stat din Moldova*

Vasile ANDRIEȘ, *doctor în științe politice;
cercetător științific superior; Universitatea Pedagogică de Stat "Iona Creangă" din Chișinău*

Tehnoredactare și design electronic: Carolina ȚURCANU

Elaborat în cadrul Programului de Stat "Cadru conceptual, metodologic și managerial al educației nonformale în Republica Moldova", cifrul 20.80009.0807.23.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților/ autori: Vladimir Guțu, Valentin Cosmin Blandul, Carolina Țurcanu [et al.]; coordonator științific: Vladimir Guțu; Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Centrul de Cercetări Științifice "Politici educaționale și sociale". – Chișinău: CEP USM, 2022. – 97 p.: tab.

Referințe bibliogr.: p.88-89 (18 tit.). – 400 ex.

ISBN 978-9975-62-489-3

ISBN 978-9975-62-489-3

© USM

© Guțu Vladimir

CUPRINS:

PRELIMINARI	5
Partea 1. CADRUL GENERAL	8
Introducere	8
1.1. Competența – cadrul de referință al finalităților de învățare și educație a adulților	8
1.2. Sistemul de competențe transversale	12
1.2.1. Competențe-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții	12
1.2.2. Competențe-cheie privind dezvoltarea durabilă	18
Partea 2. COMPETENȚE GENERALE PE DOMENII DE ÎNVĂȚARE ȘI EDUCAȚIE NONFORMALĂ A ADULȚILOR	21
Introducere	21
2.1. Competențe generale/ transdisciplinare pentru domeniul <i>Cultură și Societate</i>	21
2.2. Competențe generale/ transdisciplinare pentru domeniul <i>Arte</i>	22
2.3. Competențe generale/ transdisciplinare pentru domeniul <i>Știință. Tehnică. Tehnologii</i>	23
2.4. Competențe generale/ transdisciplinare pentru domeniul <i>Sport și Turism</i>	24
Partea 3. COMPETENȚE SPECIFICE PE PROFILURI DE ÎNVĂȚARE ȘI EDUCAȚIE NONFORMALĂ A ADULȚILOR	25
Introducere	25
3.1. Domeniul <i>Cultură și Societate</i>	25
3.1.1. Competențe specifice profilului <i>Social-pedagogic</i>	25
3.1.2. Competențe specifice profilului <i>Social-psihologic</i>	26
3.1.3. Competențe specifice profilului <i>Social-economic</i>	26
3.1.4. Competențe specifice profilului <i>Intercultural, Etnocultural</i>	27
3.1.5. Competențe specifice profilului <i>Democrație și Drepturile Omului</i>	27
3.1.6. Competențe specifice profilului <i>Etnografie</i>	28
3.2. Domeniul <i>Arte</i>	28
3.2.1. Competențe specifice profilului <i>Muzică</i>	28
3.2.2. Competențe specifice profilului <i>Arta dramatică/ teatrală</i>	29
3.2.3. Competențe specifice profilului <i>Arta coregrafică</i>	29
3.2.4. Competențe specifice profilului <i>Arte plastice/ vizuale; decorative</i>	30
3.3. Domeniul <i>Știință. Tehnică. Tehnologii</i>	31
3.3.1. Competențe specifice profilului <i>Matematică aplicată, fizică, chimie etc.</i>	31
3.3.2. Competențe specifice profilului <i>Științe ecologo-biologice</i>	31
3.3.3. Competențe specifice profilului <i>Informatică. Tehnologii informaționale și comunicaționale</i>	32
3.3.4. Competențe specifice profilului <i>Inginerie. Științe tehnice</i>	32
3.4. Domeniul <i>Sport și Turism</i>	33
3.4.1. Competențe specifice profilului <i>Sport recreativ</i>	33
3.4.2. Competențe specifice profilului <i>Sport aplicativ</i>	33
3.4.3. Competențe specifice profilului <i>Sport adaptiv</i>	34
3.4.4. Competențe specifice profilului <i>Turism</i>	34
3.5. Metodologia aplicării CURRICULUMULUI DE BAZĂ în practica de învățare și educație nonformală a adulților	35

Partea 4. SISTEMUL DE COMPETENȚE PRIVIND FORMAREA CONTINUĂ A CADRELOR DIDACTICE	37
Introducere	37
4.1. Particularitățile CURRICULUMULUI DE BAZĂ și a sistemului de competențe pentru formarea continuă a cadrelor didactice	37
4.2. Competențele profesorului modern (Comisia Europeană, 2013)	40
4.3. Competențele generale și competențele specifice domeniilor	42
4.3.1. Competențele de bază	42
4.3.2. Domeniul de competențe de specialitate	43
4.3.3. Domeniul de competențe psihopedagogice	43
4.3.4. Domeniul de competențe psihosociale	44
4.3.5. Domeniul de competențe tehnice și tehnologice	45
4.3.6. Domeniul de competențe manageriale și management al carierei	46
4.4. Competențele de formare continuă a cadrelor didactice din învățământul general raportate la grade didactice	46
4.4.1. Domeniul general de formare continuă Psihopedagogia	46
4.4.2. Domeniul general de formare continuă Didactica disciplinei și specialitatea	60
4.4.3. Domeniul general de formare continuă Tehnologii informaționale și comunicaționale	71
4.5. Particularitățile aplicării CURRICULUMULUI DE BAZĂ în procesul de formare profesională continuă a cadrelor didactice	87
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	88
ANEXE	90
Anexa 1. Taxonomia competențelor	90
Anexa 2. Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova	93
Anexa 3. Clasificarea cadrelor didactice conform nevoilor de formare profesională continuă versus programe de formare continuă	94
Anexa 4. Clasificarea cadrelor didactice conform nevoilor de educație continuă nonformală versus prestatori de servicii și forme de instruire/ educație	96

PRELIMINARII

CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților este un document de pionierat pentru Republica Moldova, precum și un document de politici educaționale.

Actualitatea elaborării unui astfel de document, care ar stabili finalitățile orientative și contextuale pentru învățarea și educația adulților, este determinată de mai mulți factori:

- ✓ factorul promovării învățării pe parcursul întregii vieți;
- ✓ factorul creării unui cadru teleologic al învățării și educației adulților în diferite contexte și din perspectiva diferitor oportunități și nevoi;
- ✓ factorul corelării sistemului de finalități din învățământul formal cu cele din educația nonformală;
- ✓ factorul valorificării competențelor-cheie pentru educația pe parcursul întregii vieți (Bruxelles, 22 mai 2018) și competențele-cheie pentru sustenabilitate (ODD 2030);
- ✓ factorul asigurării coerenței dintre diferite categorii de competențe, formate în plan formal, nonformal și informal;
- ✓ factorul creării oportunităților și premiselor pentru: (1) prestatorii de educație a adulților în vederea diversificării și contextualizării programelor și activităților de formare continuă profesională și nonprofesională, (2) adulții în vederea identificării nevoilor personale de formare profesională sau nonprofesională.

CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților este structurat pe două dimensiuni autonome, dar și interconexe:

1. dimensiunea învățării și educației nonformale profesionale și nonprofesionale a adulților;
2. dimensiunea învățării și educației formale profesionale a adulților (în baza exemplului de formare continuă a cadrelor didactice).

CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților cuprinde:

1. Componenta generală (nucleu):
  - competențe-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții;
  - competențe-cheie pentru sustenabilitate (ODD 2030).

2. Componenta *Învățarea și educația nonformală a adulților*:

- competențe generale pe domenii de învățare și educație nonformală a adulților;
- competențe specifice pe proficluri pentru învățarea și educația nonformală a adulților;
- metodologia aplicării *Curriculumului de bază* în practica de învățare și educație nonformală a adulților.

3. Componenta *Formarea continua a cadrelor didactice*:

- particularitățile **CURRICULUMULUI DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților** și a sistemului de competențe pentru formarea continua a cadrelor didactice;
- competențele profesorului modern (Comisia Europeană 2013);
- competențele generale și specifice domeniilor de formare;
- competențele de formare continua a cadrelor didactice din învățământul general raportate la grade didactice;
- metodologia aplicării **CURRICULUMULUI DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților** în procesul de proiectare și realizare a procesului de formare profesională continua a cadrelor didactice.

Acest document include informații nu doar legate de sistemul de competent, dar și de clasificarea adulților din perspectiva nevoilor acestora pentru învățare; de modalitățile de identificare a nevoilor adulților de învățare și elaborarea programelor de formare profesională/ nonprofesională continua a adulților.

Funcțiile **CURRICULUMULUI DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților**:

✓ *Funcția de reglare și de orientare* privind:

- elaborarea și aplicarea programelor/ activităților de învățare și educație a adulților generate de oportunități și nevoi ale adulților;
- stabilirea mecanismelor teleologice și procedurale de identificare (autoidentificare) a nevoilor de formare profesională și nonprofesională a adulților;
- stabilirea modlităților de satisfacere a acestor nevoi în cadrul diferitor programe/ activități.

- ✓ *Funcția formativă*: sistemul de competențe privind învățarea și educația adulților în mare parte generează și determină strategiile didactice de formare continua.
- ✓ *Funcția evaluativă*: devine sursă și criteriu de evaluare a eficacității procesului de formare profesională și nonformală a adulților (inclusive pentru autoevaluare).
- ✓ *Funcția socială*: reprezintă premise de valorificare a opțiunilor sociale și profesionale în vederea formării continue a adulților.

În **CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților** sunt valorificate noțiuni-cheie: *educația adulților, educația formală, educația nonformală, educația informală, competența, curriculum, domenii de competențe, profiluri de competențe, formarea continuă, produse curriculare, forme de învățare și educație a adulților* etc.

CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților este adresat, în egală măsură, factorilor de decizie, prestatorilor de servicii în educația adulților, managerilor în educația adulților, specialiștilor în domeniul științelor educației și altor categorii de persoane interesate de învățarea și educația profesională și nonprofesională a adulților.

Coordonator științific Vladimir GUȚU,
doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar

Partea 1. CADRUL GENERAL

Introducere

În Partea 1 a *CURRICULUMULUI DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților* pentru prima dată se încearcă de a aborda învățarea și educația profesională și nonprofesională a adulților din perspectiva formării/ dezvoltării competențelor, generate de conceptul educației realizate pe tot parcursul vieții și a educației pentru sustenabilitate, concretizate în competențe-cheie specifice acestor demersuri.

În acest context, se definește noțiunea de "competență" ca finalitate, ca obiectiv proiectat și ca obiectiv de învățare, se descriu, pe larg, competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții și competențele-cheie pentru sustenabilitate.

Această categorie de competențe-cheie reprezintă "umbrela" teleologică în vederea proiectării tuturor competențelor, indiferent de domenii, profiluri sau forme de învățare și educație a adulților.

Cu alte cuvinte, din acestea se desprind alte categorii de competențe, de regulă, generale, specifice unor domenii și profiluri de formare continuă a adulților.

1.1. Competența – cadrul de referință al finalităților de învățare și educație a adulților

În acest document *competența* este definită ca un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, dobândite, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații [12, p.19].

Această definiție este coerentă cu caracteristicile de bază ale competenței formulate de J.Henry și V.Cormier [13]:

- *este complexă* – integrează cunoștințele, strategiile, abilitățile, atitudinile într-un proces complex de manifestări; mobilizează ciclic și repetat, în contexte din ce în ce mai complexe, un proces care solicită simultan toate componentele sale, deci competența se dezvoltă gradual;
- *este relativă* – deși este o finalitate a educației, competența nu obține niciodată o formulă finală, ea dezvoltându-se continuu pe parcursul vieții;
- *este potențială* – spre deosebire de o performanță, care poate fi măsurată sau

constatată și se referă la trecut sau la prezent, competența poate fi proiectată și evaluată, posibilitatea mobilizării sale generând diferite performanțe în viitor, în diferite contexte de învățare independentă;

- *este exercitată într-o anumită situație* – se dezvoltă gradual prin modificarea situațiilor educaționale și/ sau profesionale;
- *este transferabilă* – se aplică în situații noi (schimbând mijloacele sau îmbunătățind procedurile);
- *este conștientizată și asociată necesităților și intențiilor* – include ideea de finalitate și poate fi gestionată de cel care o deține, avansându-se astfel în metacogniție (cunoașterea-de-sine-însuși, socratică).

În contextul definițiilor și al caracteristicilor sale aducem următoarele concretizări terminologice. Competența, în diferite forme ale sale de manifestare și de complexitate, se reprezintă ca finalitate:

- 1) un rezultat măsurabil obținut în cadrul procesului educațional;
- 2) un obiectiv proiectat (ceea ce formatorul intenționează să realizeze în procesul educațional);
- 3) un obiectiv terminal (ceea ce trebuie să atingă educabilul în procesul educațional);
- 4) un obiectiv de învățare/ educație (ceea ce real a achiziționat educabilul).

În funcție de finalitate/ rezultat, competența se prezintă în cel puțin două forme: a) de proces – realizarea unor acțiuni, activități; b) de produs al actului de învățare: proiecte, modele, scheme, machete etc.

În sens psihologic, competența reprezintă o achiziție comportamentală complexă, nesecabilă, indivizibilă, neoperațională.

În documentul de față se acceptă următoarea structură a **competenței**:

A.

- *acțiune/ activitate reprezentată printr-un verb*;
- *tipul de finalitate (cunoaștere și înțelegere, aplicare-operare, integrare și transfer)*;
- *aspectul condițional al finalității (domeniul, disciplina, tipul de activitate, subiectul)*;
- *indicator general privind nivelul de realizare a acțiunii sau a produsului în contextul dat de învățare/ educație.*

Structura competenței în funcție de finalitate (competența normativă)

Nr. crt.	Verb: acțiune/ activitate	Domeniul/ disciplina/ subiectul	Nivelul/ modalitatea/ norma	Context
1.	Reflectarea	asupra valorilor	care subliniază acțiunile personale respective	Într-un context de conflicte, interese și compromisuri, cunoștințe incerte și contradicții.

B.

- *cunoștințe;*
- *capacități;*
- *atitudini;*
- *valori în integritatea lor.*

Structura cunoștințelor:

A.

teorii generale – teorii particulare, legi/ legități generale – legi/legități particulare, noțiuni generale – noțiuni particulare, principii generale – principii particulare, concepții generale – concepții particulare, procese generale – procese particulare, fenomene generale – fenomene particulare, fapte generale – fapte particulare, date generale – date particulare...

B.

- *declarative*
- *procedurale;*
- *condiționale;*
- *atitudinale.*

Structura capacităților:

- *cognitive:* analiză-sinteză, comparare-disimilare, inducție-deducție, clasificare, categorizare, descriere, algoritmizare etc.;
- *afective;*
- *psihomotrice:* generale, fine, de ritm;
- *sociale, comportamentale.*

Structura atitudinilor:

- *atitudine față de sine însuși;*
- *atitudine față de ceilalți, față de societate;*

- *atitudine față de muncă și rezultatele ei;*
- *atitudine față de natură.*

Structura sistemului de valori:*

A.

- *valorile general umane/ fundamentale (valori-scopuri): adevărul, binele, dreptatea, frumosul etc.;*
- *valorile democratice (valori-mijloace): libertatea, drepturile omului, solidaritatea, toleranța etc.*

B.

• <i>valori morale</i>	• <i>valori estetice</i>
• <i>valori politice</i>	• <i>valori religioase</i>
• <i>valori juridice</i>	• <i>valori educaționale</i>
• <i>valori istorice</i>	• <i>etc.</i>

C.

- *valori naționale: tradiții, obiceiuri, cultura etc.*

Așadar, prezentul **CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților** reprezintă componenta reglatorie a învățării și educației nonformale a adulților.

---

* Există și alte clasificări ale valorilor.

1.2. Sistemul de competențe transversale

1.2.1. Competențe-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții:

- *competențe de alfabetizare;*
- *competențe multilingvistice;*
- *competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii;*
- *competențe digitale;*
- *competențe personale, sociale și de a învăța să înveți;*
- *competențe cetățenești;*
- *competențe antreprenoriale;*
- *competențe de sensibilizare și expresie culturală.*

(Bruxelles, 22 mai 2018)

Competențele-cheie/ transversale constituie o categorie curriculară esențială. Definite la un nivel înalt de abstractizare și generalizare, acestea consemnează așteptările societății, vizând atât parcursul școlar al copiilor/ elevilor în ansamblul său, cât și performanțele cele mai generale care ar trebui atinse de ei la finele școlarizării (a unor trepte de școlarizare), inclusiv prin educația extrașcolară (nonformală).

Competențele-cheie/ transversale constituie expresia opțiunilor politicilor educaționale, precum și a tipului de personalitate care se propune a fi format.

Totodată, competențele-cheie/ transversale sunt stipulate în următoarele documente, care reflectă tendințele dezvoltării pe plan internațional: Noile recomandări ale Consiliului European privind competențele-cheie (22 mai 2018); Raportul Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul XXI, Recomandările UNESCO etc.

Competențele-cheie sunt acele competențe de care au nevoie toți cetățenii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, ocuparea unui loc de muncă, incluziune socială, un stil de viață durabil, o viață de succes în cadrul unor societăți pașnice, o gestionare a vieții care țină seama de aspecte legate de sănătate și cetățenie activă. Acestea sunt dezvoltate în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, începând din copilăria mică și pe tot parcursul vieții adulte, prin intermediul învățării formale, nonformale și informale, în toate contextele, inclusiv familie, școală, locul de muncă, vecinătate și alte comunități.

Toate competențele-cheie sunt considerate la fel de importante; fiecare dintre acestea contribuie la o viață de succes în societate. Competențele pot fi aplicate în diferite contexte și în diferite combinații. Ele se suprapun și se întrepătrund;

aspectele esențiale dintr-un domeniu pot sprijini competențele dintr-un alt domeniu. Abilități cum ar fi gândirea critică, soluționarea problemelor, munca în echipă, abilități de comunicare și negociere, abilitățile analitice, de creativitate și abilitățile interculturale fac parte integrantă din competențele-cheie (Recomandările Consiliului Europei privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, Bruxelles, 22 mai 2018).

Competențe de alfabetizare

Competențele de alfabetizare reprezintă sinergia competențelor cognitive (a identifica, a înțelege, a exprima, a crea și a interpreta concepte, fapte, fenomene, sentimente, opinii), competențelor de comunicare și de stabilire a conexiunilor cu alte persoane. Alfabetizarea, în acest context, reprezintă baza pentru continuarea învățării, interacțiunii lingvistice și sociale. Competențele de alfabetizare sunt în mare parte în corespundere cu "cunoștințele funcționale".

- *Competența de a identifica, a înțelege, a exprima, a crea și a interpreta concepte, fapte, fenomene, sentimente, opinii în cadrul diferitor discipline și în cadrul diferitor contexte.*
- *Competența de a comunica și de a stabili conexiuni cu alte persoane.*
- *Competența de comunicare nonverbală/ paraverbală.*
- *Competența de comunicare sincronă și asincronă prin utilizarea TIC.*
- *Competența de comunicare în limba maternă, în limbile străine în vederea dezvoltării competențelor de alfabetizare (a învăța și în alte limbi decât în cea maternă).*
- *Competența de comunicare: înțelegere, citire, scriere, vorbire într-o gamă largă de situații și utilizarea diferitor tipuri de surse de căutare, culegere și prelucrare a informației, manifestând gândire critică și constructivă.*
- *Competența de utilizare a limbii într-un mod pozitiv și responsabil din punct de vedere social, manifestând înțelegerea impactului limbajului asupra celorlalți.*

Competențe multilingve

Competențele multilingve țin de utilizarea mai multor limbi în mod adecvat și eficient pentru a comunica. Ele sunt în mare parte conexe cu cele de alfabetizare, bazate pe abilitatea de a înțelege, exprima și interpreta concepte, gânduri, sentimente, fapte și opinii, atât în formă orală, cât și scrisă (audierea, vorbirea, lectura și scrierea), în diferite situații de viață socială și culturală conform dorințelor și nevoilor fiecăruia. Competențele multilingve integrează componentele lingvistică, istorică și interculturală și se bazează pe abilitatea de a juca rolul de mediator în cazul unor diferențe de limbi și de medii de comunicare (Cadrul European comun de referință pentru limbi).

- *Competența de cunoaștere a vocabularului și a gramaticii funcționale în mai multe limbi, precum și cea de cunoaștere a principalelor tipuri de interacțiuni verbale și registre de limbă, a convențiilor sociale, a aspectelor culturale și a variabilității limbajului.*
- *Competența de a înțelege mesajele orale, de a iniția, continua și termina conversații și de a citi, înțelege și redacta texte ce răspund nevoilor individului, cu diferite niveluri de competență în diferite limbi, utilizând mijloace în mod adecvat și învățând limbile în mod formal, nonformal și informal pe tot parcursul vieții.*
- *Competența de a exprima atitudine pozitivă față de diversitatea culturală, interesul și curiozitatea pentru limbi și comunicarea interculturală, respectul pentru profilul lingvistic al fiecărei persoane, aparținând minorităților și/ sau provenind din familii de imigranți, precum și recunoașterea limbii sau a limbilor oficiale ale unei țări drept cadru comun ce asigură interacțiunile societale.*

Competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii

Competențele în știință, tehnologie și inginerie implică înțelegerea schimbărilor cauzate de activitatea umană și a responsabilității fiecărui cetățean și cuprind principiile de bază ale naturii, conceptele științifice, teorii, metode fundamentale, produse și procese tehnologice, precum și înțelegerea impactului științei, tehnologiei, ingineriei și a activităților umane în general asupra naturii.

Competențele în domeniul matematicii sunt definite drept capacitatea de a dezvolta și de a folosi gândirea și raționamentul matematic pentru a rezolva problemele în diferite contexte.

Competențele din această categorie presupun capacitățile de analiză critică și curiozitate, o preocupare pentru aspectele etice și susținerea atât a siguranței, cât și a durabilității mediului.

Competențele în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii se dezvoltă pe parcursul învățământului general (și pe parcursul întregii vieți) începând cu educația timpurie la domeniul *Științe și tehnologii*, apoi cu clasele primare la disciplina *Științe* și continuă în cadrul studierii unor discipline speciale (autonome sau integrate) – matematică, fizică, chimie, biologie, informatică etc. (*a se vedea competențele specifice disciplinelor șolare*).

Competențele digitale

Competențele digitale implică utilizarea corectă, critică și responsabilă a tehnologiilor digitale, precum și utilizarea acestora pentru învățare și participarea activă în viața socială. Acestea includ alfabetizarea informațională și procesarea datelor, comunicarea și colaborarea în medii digitale, alfabetizarea mediatică, crearea de conținuturi digitale (inclusiv programarea), securitatea digitală (inclusiv bunăstarea digitală și competențele legate de securitatea informatică), aspectele legate de proprietatea intelectuală, soluționarea problemelor și gândirea critică.

- *Înțelegerea modului în care tehnologiile digitale sprijină comunicarea, creativitatea și inovația și conștientizarea oportunităților, limitărilor, efectelor, impactului și a riscurilor acestora.*
- *Înțelegerea principiilor generale, mecanismelor și logicii care stau la baza tehnologiilor digitale evolutive, cunoașterea funcțiilor de bază și utilizarea diverselor dispozitive digitale, a programelor și rețelelor în învățare, în activitățile extracurriculare, în viața cotidiană.*
- *Abordarea critică a validității, fiabilității și impactului informațiilor și datelor puse la dispoziție prin mijloace digitale și conștientizarea principiilor juridice și etice referitoare la utilizarea tehnologiilor digitale.*
- *Utilizarea tehnologiilor digitale pentru a-și susține cetățenia activă și incluziunea socială, colaborarea cu ceilalți și creativitatea față de obiectivele personale, sociale sau antreprenoriale.*
- *Utilizarea, accesarea, filtrarea, evaluarea, crearea, programarea și partajarea conținuturilor digitale.*
- *Gestionarea și protejarea informațiilor, conținuturilor, datelor și identităților digitale.*
- *Manifestarea unei atitudini reflectivă și critice, dar curioasă, deschisă și de perspectivă față de tehnologiile și conținuturile digitale.*
- *Abordarea etică, sigură și responsabilă a utilizării instrumentelor cu acțiune digitală.*

Competențele personale, sociale și de a învăța să înveți

Competențele personale, sociale și de a învăța să înveți implică reflectarea asupra propriei persoane, gestionarea eficace a timpului, a informației, munca în chipă în mod constructiv, păstrarea rezilienței și gestionarea propriului proces de învățare și a carierei, susținerea bunăstării fizice și emoționale, menținerea bunei stări de sănătate fizică și mintală, gestionarea conflictelor.

- *Competența de manifestare a conștiinței de apartenență la o comunitate națională și general umană.*
- *Competența de respectare a normelor morale și etice, de comportament și a bunelor maniere.*
- *Competența de adaptare psihosocială și educațională a adulților, inclusiv a celor cu CES, în instituțiile de învățământ (competența de incluziune).*
- *Competența privind respectarea/ manifestarea dimensiunii de gen.*
- *Competența de adaptare la procesele globalizării și internaționalizării.*
- *Competența de interacțiune socială: stabilirea relațiilor interpersonale, integrarea în acțiunile în grup, colaborarea și cooperarea constructivă, soluționarea conflictelor, perceperea adecvată a situațiilor sociale și elaborarea unor tactici comportamentale flexibile.*
- *Competența de adaptare și rezistență la diferite crize: socială, economică, politică, valorică etc.*
- *Competența de adaptare la mediul în permanentă schimbare prin anticiparea schimbărilor, dar și înțelegerea contextelor de cauză și efect.*
- *Competența de orientare în spațiul informațional, politic, social, manifestând conștiința civică și rezistență la demersuri manipulative, de dezinformare, dar și la situații de stres.*
- *Competența de valorizare a demnității umane.*
- *Competența de operare cu entități de cunoaștere: analiză, sinteză, comparare, generalizare, abstractizare, caracterizare, extrapolare, disimulare, categorizare, sistematizare etc.*
- *Competența de memorare, percepere și de manifestare a voinței.*
- *Competența de formare continuă.*
- *Competența de învățare autoreglată/ autonomă, aplicând metode ca: luarea notițelor, modelare, elaborarea diagramelor, figurilor, tabelelor, precum și tehnici de eficientizare a lecturii pentru învățare; de elaborare a recenziilor, referatelor, tezelor, sintezelor, conspectului, rezumatului etc.*
- *Competența de a acționa în vederea satisfacerii unor nevoi de învățare prin autoformare/ autoinformare.*
- *Competența în creativitate, inventică și în asigurarea unor rezultate de înaltă calitate aplicabile în mediul real.*

Competențele cetățenești

Competențele cetățenești presupun capacitatea de a acționa în calitate de cetățean responsabil, de a participa pe deplin la viața civică și socială, pe baza înțelegerii conceptelor și structurilor sociale, economice, juridice și politice, precum și a evoluțiilor și a durabilității la nivel mondial.

- *Competența de participare activă în viața social-politică a țării.*
- *Competența de manifestare a respectului și de promovare a valorilor general umane, sociale, culturale etc. recunoscute de către comunitate: libertățile și drepturile omului, toleranța, democrația, prețuirea/ valorizarea justiției, egalității și a supremației legii.*
- *Competența de abordare și înțelegere critică a principalelor evoluții ale istoriei naționale, europene și a lumii, a valorilor și politicilor mișcării sociale și politice, a schimbărilor climaterice și demografice.*
- *Competența de promovare a culturii, păcii și nonviolenței, de a respecta viața privată a altor persoane și de a manifesta responsabilitate pentru mediu.*
- *Competența de a-și apăra și de a-și afirma drepturile, interesele și nevoile.*

Competențele antreprenoriale

Competențele antreprenoriale se referă la capacitatea de a acționa în raport cu oportunitățile, ideile, intențiile și de a le transforma în valori pentru ceilalți.

Ele se axează pe creativitate, gândire critică, soluționarea problemelor, inițiativă și perseverență, colaborarea și activitatea în scopul planificării și gestionării problemelor culturale, sociale sau financiare.

- *Competența de a elabora și de a realiza proiecte și programe personale și de grup (planificarea afacerilor).*
- *Competența de a analiza diferite contexte și oportunități pentru promovarea ideilor în practică, în activitatea personală, socială, profesională.*
- *Competența de a lucra independent și în echipă pentru a mobiliza resursele (personale, logistice, informaționale, naturale etc.).*
- *Competența de a lua decizii financiare cu referire la cost și valoare.*
- *Competența de a comunica eficient și de a negocia cu alte persoane.*
- *Competența de a diminua (preveni) nesiguranța, ambiguitatea și riscul în procesul de luare a deciziilor.*
- *Competența în marketingul afacerilor.*

Competențele de sensibilizare și expresie culturală

Competențele de sensibilizare și expresie culturală implică înțelegerea și respectul față de modul în care ideile și înțelesurile sunt formulate și comunicate în mod creativ în diferite culturi și printr-o serie de arte și alte forme culturale. Totodată, acestea implică participarea la înțelegerea, dezvoltarea și exprimarea ideilor proprii și a sentimentelor de apartenență sau a rolului în societate în diverse moduri și contexte.

- *Competența de comunicare interculturală, de respectare și de promovare a diversității culturale, deschiderea pentru diferențele culturale.*
- *Competența axiologică: receptarea valorilor, inclusiv a celor artistice; crearea și promovarea valorilor; manifestarea gustului estetic etc.*
- *Competența de manifestare a atitudinilor pozitive față de tradiții, obiceiuri, experiențe valorice ale poporului.*
- *Competențe de manifestare a creativității în domeniul artelor.*
- *Competența de a exprima și interpreta cu empatie idei figurative și abstracte, experiențe și emoții prin intermediul diferitor forme artistice.*
- *Competența de abordare critică și responsabilă a proprietății intelectuale și culturale, manifestând o atitudine deschisă și respect față de diversitatea expresiilor culturale.*

1.2.2. Competențe-cheie privind dezvoltarea durabilă

Competențele descriu atributele specifice de care au nevoie indivizii pentru a acționa și a se autoorganiza în diferite contexte și situații complexe. Ele includ elemente cognitive, afective, voliționale și motivaționale; deci ele sunt o interacțiune dintre cunoștințe, capacități și aptitudini, motive și dispoziții afective. Competențele nu pot fi predate, ci trebuie dezvoltate de educabilii înșiși. Ele sunt obținute în timpul acțiunii pe baza experienței și a reflecției (UNESCO, 2015; Weinert, 2001).

Competențele-cheie reprezintă competențele transversale necesare tuturor aducabililor de toate vârstele din toată lumea (dezvoltate la diferite nivele adecvate vârstei). Competențele-cheie pot fi înțelese ca transversale, multifuncționale și independente de context. Ele nu înlocuiesc *competențele specifice* necesare pentru pentru o acțiune reușită în anumite situații și contexte, ci le includ pe acestea și au o concentrare mai largă (Rychen, 2003; Weinert, 2001).

Competențe de gândire sistemică

- *Competența de a recunoaște și înțelege relațiile.*
- *Competența de a analiza sisteme complexe.*
- *Competența de a gândi astfel cum sunt incluse sistemele în diferite domenii și la diferite dimensiuni.*
- *Competența de a trata incertitudinea.*

Competențe anticipative

- *Competența de a înțelege și evalua viitoruri multiple – posibile, probabile și dezirabile.*
- *Competența de a crea propria viziune pentru viitor.*
- *Competența de a aplica principiul precauției.*
- *Competența de a evalua consecințele acțiunilor.*
- *Competența de a trata riscurile și schimbările.*

Competențe normative

- *Competența de a înțelege și reflecta asupra normelor și valorilor care subliniază acțiunile persoanei respective.*
- *Competența de a negocia valorile, principiile, scopurile și țințele sustenabilității într-un context de conflicte de interese și compromisuri, cunoștințe incerte și contradicții.*

Competențe strategice

- *Competența de a dezvolta și implementa colectiv acțiuni inovatoare care continuă sustenabilitatea la nivel local și global.*

Competențe de colaborare

- *Competența de a învăța de la alții.*
- *Competența de a înțelege și respecta nevoile, perspectivele și acțiunile altora (empatie).*
- *Competența de a înțelege, relaționa cu alții și de a fi sensibil la ei (conducere empatică).*
- *Competența de a trata corect conflictele într-un grup.*
- *Competența de a facilita rezolvarea problemelor prin colaborare și participare.*

Competențe de gândire critică

- *Competența de a pune sub semnul întrebării normele, practicile și opiniile.*
- *Competența de a reflecta la propriile valori, percepții și acțiuni.*
- *Competența de a lua poziție în discursul sustenabilității.*

Competențe de autoconștientizare

- *Competența de a reflecta la propriul rol în comunitatea locală și în societate la nivel global.*
- *Competența de a evalua continuu și de a-și motiva în continuare acțiunile proprii.*
- *Competența de a trata cu propriile sentimente și dorințe.*

Competențe integrate de rezolvare a problemelor

- *Competența generală de a aplica diferite modalități de rezolvare a problemelor complexe de sustenabilitate și de a dezvolta opțiuni de soluționare viabile, incluse și echitabile care promovează dezvoltarea sustenabilă, integrând competențele descrise mai sus.*

Partea 2. COMPETENȚE GENERALE PE DOMENII DE ÎNVĂȚARE ȘI EDUCAȚIE NONFORMALĂ A ADULȚILOR*

Introducere

E de menționat că această categorie de competențe are menirea de a asigura coerența și continuitatea în formarea acestora realizată în cadrul învățământului formal și a învățământului extrașcolar, axat pe următoarele domenii: *Cultură și Societate; Arte; Știință. Tehnică. Tehnologii; Sport, Turism și Agrement*. Această categorie de competențe asigură realizarea intereselor, nevoilor, opțiunilor proprii pentru fiecare grup de adulți.

Competențele generale pentru domeniile respective reprezintă sursă privind stabilirea competențelor specifice pe profiluri prin discriminarea lor în unități de competențe. Specificul aplicării acestei categorii de competențe ține de nevoile și oportunitatea unor grupe de adulți prin proiectarea unor activități generice și specifice, determinate de aceste competențe.

2.1. Competențe generale/ transversale pentru domeniul *Cultură și Societate*:

- *Valorificarea aptitudinilor, nevoilor, intereselor, predispozițiilor proprii în alegerea adecvată a profilului și activităților specifice, oferite de instituțiile de educație nonformală a adulților.**
- *Promovarea și dezvoltarea valorilor culturale și sociale prin participarea activă în viața socială, politică, culturală, manifestând responsabilitate, respect pentru alte persoane și convingerile lor, spirit critic și toleranță față de alte opinii.*
- *Valorificarea mijloacelor, contextelor, oportunităților de adaptare și interacțiune socială, profesională și culturală.*
- *Integrare în acțiuni de grup, colaborare și cooperare constructivă, comunicare eficientă în diferite situații contradictorii, manifestând un comportament flexibil și social pozitiv.*

---

* Această clasificare a competențelor pe domenii și profiluri asigură continuitatea în formarea acestora la elevi, tineri și adulți, creând totodată oportunități și condiții de educație pe parcursul întregii vieți în cadrul unei abordări științifice și praxiologice.

** Această competență este valabilă pentru toate domeniile educației nonformale a adulților.

- *Transpunerea/ transferarea achizițiilor cognitive, afective și psihomotorii dobândite în cadrul învățământului formal în realizarea activităților alese din cadrul educației nonformale a adulților.* **
- *Valorificarea patrimoniului național, cultural, etnografic, turistic, etnocultural, antreprenorial, demonstrând spirit civic și inovator.*
- *Orientarea în spațiul social, profesional, cultural, politic, informațional, manifestând conștiință civică și rezistență la demersuri manipulative, de dezinformare, dar și la situații de stres.*
- *Valorificarea profilurilor de formare profesională continuă și de formare personală în vederea formării și dezvoltării orientărilor valorice în raport cu aptitudinile și oportunitățile proprii și dezvoltării/ completării competențelor profesionale și de cultură generală.*
- *Înțelegerea și conștientizarea diversității și integrității valorilor sociale europene, dar și general umane, conștientizând modul în care identitatea națională contribuie la identitatea europeană.*
- *Explorarea resurselor personale în diferite situații de viață determinate de condițiile sociale, profesionale, economice, juridice, politice, culturale, manifestând atitudine de colaborare, asertivitate și integritate.*
- *Orientarea și adaptarea la procesele globalizării, internaționalizării, schimbarea de contexte sociale, economice, demografice, educaționale, manifestând relații interpersonale pozitive și participare socială și profesională de succes.*

2.2. Competențe generale/ transversale pentru domeniul Arte:

- *Practicarea/ aplicarea capacităților și abilităților artistice sub diverse forme și activități, manifestând potențial uman creativ, sensibilitate, implicare și inițiativă.*
- *Transferarea achizițiilor/talentelor artistice dobândite în cadrul activităților formale, în realizarea vocațională individuală, consemnând traseul de dezvoltare a persoanelor prin învățare și muncă, în funcție de specificul cerințelor și așteptărilor socioeconomice ale domeniului artistic și ale mediului de viață.*
- *Explorarea tendințelor de autocunoaștere, autoinformare, autoformare, autopromovare și autodeterminare personală în domeniul artistic practicat, asigurând prin propriile posibilități și capacități un marketing vocațional de calitate.*

- *Aprecierea și gestionarea fondurilor/produselor din domeniul artistic, dând dovadă de abilități ale unui creator/consumator fidel și elevat, capabil să contribuie astfel la sporirea prestigiului profesiilor artistice/culturale, promovarea și valorificarea întregului patrimoniu artistic la nivel local, național și universal.*
- *Valorificarea domeniului artistic în spațiul social, cultural, artistic și informațional manifestând compatibilitate cu profilul ales și asigurând automodelarea conștientă a personalității.*
- *Promovarea valorilor artistice pe plan național și internațional.*
- *Manifestarea abilităților de formare profesională continuă în domeniul artelor, precum și pe dimensiunea dezvoltării culturii generale.*

2.3. Competențe generale/ transversale pentru domeniul Știință.

Tehnică. Tehnologii:*

- *Utilizarea limbajului științific/ profesional în cadrul diferitor activități educaționale nonformale din domeniul Știință. Tehnică. Tehnologii, inclusiv pe dimensiunea ocupațională.*
- *Transferarea și valorificarea competențelor formate în cadrul învățământului formal pe aria Matematică aplicată și științe în rezolvarea de probleme științifice, tehnice și tehnologice propuse de educația nonformală a adulților.*
- *Proiectarea și realizarea unor experimente utilizând adecvat și eficient utilaje și tehnici de securitate.*
- *Construirea unor modele matematice, fizice, tehnice, tehnologice, manifestând creativitate, imaginație și deschidere spre inovații și rezolvare de probleme de diferit gen.*
- *Utilizarea TIC în rezolvarea problemelor de ordin științific, tehnic, ingineresc, inclusiv pe dimensiunea profesională/ ocupațională.*
- *Aprecierea critică a unor abordări științifice, tehnice, tehnologice propuse de savanți sau colegi, manifestând corectitudinea, claritatea argumentelor și toleranță față de alte opinii.*
- *Comunicarea în scris sau oral a rezultatelor propriilor activități de creare a noilor produse (tehnice, tehnologice, ingineresti), angajând în discuții formatorii, colegii, reprezentanții pieții muncii și alte persoane interesate.*

---

* Această categorie de competențe se dezvoltă în cadrul cercurilor speciale, la locul de muncă sau în instituțiile specializate (obținerea de meserii).

- *Promovarea pe piață a propriilor produse tehnice, tehnologice, ingineresti inovative, elaborate/ construite în cadrul activităților educației nonformale.*
- *Înțelegerea și conștientizarea impactului științelor și al tehnologiilor asupra vieții, conștientizând consecințele schimbărilor cauzate de activitatea umană, dar și a responsabilității fiecărui cetățean.*
- *Stabilirea constantă a nevoilor de formare profesională și nonprofesională continuă în raport cu cerințele pieții muncii și oportunitățile de dezvoltare personală.*
- *Ghidarea în cariera profesională în raport cu aptitudinile și oportunitățile proprii, dar și în raport cu nevoile pieții muncii.*
- *Manifestarea disponibilităților de a obține o meserie nouă prin recalificare.*

2.4. Competențe generale/ transversale pentru domeniul Sport și Turism:

- *Promovarea valorilor istorice, culturale și naturale ale ținutului natal, demonstrând discernământ, spirit civic și interes pentru cunoaștere.*
- *Conștientizarea efectelor educației fizice și a sportului asupra sistemelor organismului, demonstrând gândire critică și pozitivă în conexarea diferitor domenii de studiu și de activitate.*
- *Utilizarea mijloacelor specifice dezvoltării armonioase și menținerii modului sănătos de viață pe parcursul întregii vieți, dând dovadă de interes și deschidere pentru dezvoltarea continuă.*
- *Practicarea educației fizice și sportului sub forme de activități recreative/ aplicative/ adaptive/ de pregătire, manifestând implicare, responsabilitate și abilități de lucru în echipă*
- *Coordonarea abilităților motrice în vederea realizării acțiunilor specifice probelor de sport, demonstrând interes pentru valorificarea posibilităților de învățare în scopul dezvoltării personale/ profesionale.*
- *Explorarea achizițiilor dobândite în cadrul educațional prin activități sportive, turistice și de agrement, manifestând autonomie și integritate morală, adeziune la valorile morale general umane.*
- *Manifestarea abilităților turistice în diferite situații, contexte concrete.*

Partea 3. COMPETENȚE SPECIFICE PE PROFILURI DE ÎNVĂȚARE ȘI EDUCAȚIE NONFORMALĂ A ADULȚILOR*

Introducere

Competențele specifice structurate pe profiluri de învățare și educație nonformală a adulților sunt deduse din cele axate pe domenii și concretizate la nivelul acestor profiluri. E de menționat că, și această categorie de competențe se disprinde în unități de competențe la nivel operațional, formate în cadrul unor activități concrete și contextuale. Prezentarea profilurilor este una convențională și variabilă. La necesitate, prestatorii de servicii respective pot introduce și alte profiluri și subiecte pentru învățarea și educația adulților.

3.1. Domeniul *Cultură și Societate*

3.1.1. Competențe specifice profilului *Social-pedagogic*:

- *Cunoașterea și justificarea rațională a oportunităților și orientărilor sociale privind educația, formarea și cariera, axându-se pe valorile învățării pe tot parcursul vieții.*
- *Recunoașterea valorilor sociale în diferite contexte de viață, demonstrând atitudine pozitivă față de sine și cei din jur.*
- *Proiectarea și parcurgerea responsabilă și conștientă a traseului propriu de autoeducare, manifestând dorință de aplicare a experiențelor anterioare în diverse situații de viață.*
- *Aprecierea valorică a comportamentelor proprii și ale altor persoane în contextul normelor sociale, dând dovadă de atitudine critică și comunicare asertivă.*
- *Perceperea analitică a fenomenului educațional din societatea modernă, demonstrând atitudine pozitivă față de specialitățile de profil pedagogic și față de cariera didactică a tinerilor.*
- *Valorificarea abilităților de comunicare, de relaționare în contextul de modelare/ realizare a unor activități educaționale cu semenii sau cu elevi din clasele inferioare (seminare, traininguri etc.).*

---

* Competențele specifice se deduc din competențele-cheie recomandate de Consiliul European, competențele-cheie pentru dezvoltarea sustenabilă și competențele generale pe domenii de învățare a adulților reprezintă un cadru de referință pentru formatori și adulți în vederea asigurării intereselor și aptitudinilor ultimilor în procesul de instruire în cadrul unui cerc, secție, club pe interese etc.

Posibile programe/ cursuri: istorie; filosofie; religie; politologie; cultură și civilizație; medicină; jurisprudență; biblioteconomie; cultură muzeală; cultură cinematografică; limbi materne; limbi străne; discipline de studii de cultură generală; planning familial; familie și societate etc.

3.1.2. Competențe specifice profilului Social-psihologic:

- *Abordarea și înțelegerea critică a problemelor psihosociale, manifestând interes și implicare în gestionarea diferitor relații interpersonale.*
- *Participarea activă în modernizarea societății, crearea condițiilor de socializare, demonstrând comunicare eficientă și atitudini constructive.*
- *Promovarea culturii și conștiinței vieții comunitare, contribuind la ridicarea calității vieții omului ca bază a dezvoltării continue a societății.*
- *Manifestarea interesului față de fenomene psihologice și modalități de asistență psihologică în societate.*
- *Participare în activități de asistență psihologică, realizate de specialiști în domeniu, în calitate de educabil și voluntar, demonstrând însușirea conștientă a unor mecanisme de realizare a acestui proces.*
- *Inițierea și implicarea în proiecte psihologice direcționate spre diminuarea și profilaxia unor fenomene asociale (narcomanie, violență școlară etc.), a deficiențelor de adaptare socială a personalității, a devianțelor comportamentale etc., sub conducerea specialiștilor în psihologie, psihopedagogie.*

Posibile programe/ cursuri: psihologie socială; psihologie generală; psihologie organizațională; psihologia muncii; parapsihologie; psihologia sănătății; psihologia educației; psihologia rezilienței; psihologia afectivității etc.

3.1.3. Competențe specifice profilului Social-economic:

- *Cunoașterea diferitor contexte și oportunități de aplicare în practică a ideilor personale, dovedind interes și implicare în depășirea provocărilor sociale și economice cu care se confruntă angajatorul și societatea.*
- *Planificarea și realizarea proiectelor cu valoare culturală, socială sau financiară, demonstrând conștiință civică și rezistență la problemele și tendințele financiare referitoare la cost și valoare.*
- *Gestionarea și promovarea rezultatelor antreprenoriale, manifestând autoevaluare critică și selectivă a sinelui și a resurselor sociale.*

Posibile programe/ cursuri: economia de piață; contabilitate; marketing și management; birotică; arta culinară; coagură; cosmetică; croitorie; vestimentație; design vestimentar; design interior; sugrăvire; vopsire; tâmplărie; țesut; ceramică; gospodărie; depănare; operator; antreprenoriat; bussiness mic etc.

3.1.4. Competențe specifice profilului *Intercultural, Etnocultural:*

- *Cunoașterea și exprimarea identității culturale proprii în context european, global, demonstrând gândire critică și atașament față de valorile naționale și general umane.*
- *Valorificarea experiențelor interculturale și etnoculturale în vederea dezvoltării personale pe parcursul vieții, manifestând interes axiologic și deschidere pentru sprijinirea diversității culturale.*
- *Aprecieră și apropierea elementelor specifice culturii altor țări, exprimând toleranță/ empatie și acceptare a diversității culturale.*

Posibile programe/ cursuri: cultura popoarelor; comunicare interetnică; diversitatea culturală și toleranță; globalizare și asigurarea identității naționale etc.

3.1.5. Competențe specifice profilului *Democrație și Drepturile Omului:*

- *Perceperea și conștientizarea semnificației drepturilor și responsabilităților omului în societatea democratică.*
- *Gestionarea eficientă a acțiunilor de revendicare a drepturilor de la titulari de obligații, respectând normele democratice de securitate personală și socială.*
- *Cooperarea și realizarea unor proiecte de promovare a culturii, păcii, nonviolentei, respectarea vieții private, manifestând conștiință civică și autonomie în luarea deciziilor.*

Posibile programe/ cursuri: istoria democrației; securitate personală și socială; societate democratică; educație electorală și politică; convețuirea socială în medii sociale cu diverse etnii etc.

3.1.6. Competențe specifice profilului *Etnografie*:

- *Cunoașterea în timp și spațiu a evenimentelor și personalităților istorice din mediul local, național și univesal, demonstrând înțelegerea continuității și a schimbărilor în istoria națională și cea univesală.*
- *Analiza critică a informației din diferite surse și determinarea relațiilor de cauzalitate în istorie, demonstrând spirit civic activ și responsabil.*
- *Participarea directă și constructivă în viața/ activități civică(e) și socială(e), manifestând interes și atitudine pozitivă pentru cunoașterea lumii și a sinelui prin istorie.*
- *Promovarea valorilor istorice și a patrimoniului cultural, manifestând respect față de țară și neam.*

Posibile programe/ cursuri: personalități istorice din mediul rural, național, universal; patrimoniu cultural; etnografie: cunoașterea lumii și a sinelui etc.

3.2. Domeniul *Arte*

3.2.1. Competențe specifice profilului *Muzică*:

- *Perceperea/ receptarea diversității creațiilor muzicale din patrimoniul național și univesal, folosind strategii de cunoaștere și înțelegere a formelor, stilurilor, genurilor și mijloacelor de expresie, dezvoltând pasiune pentru studiul individual, cercetarea și analiza teoretico-practică.*
- *Conștientizarea/ explorarea/ prelucrarea/ sistematizarea posibilităților și abilităților interpretative, asigurând respectarea particularităților individuale (vârsta, temperamentul, profilul motric), a metodelor și formelor de predare/ organizare a activităților în grup (ansambluri), individuale (solo) și a particularităților de selectare a repertoriului, manifestând interes pentru exteriorizarea trăirilor interioare și demontând valorile propriei personalități.*
- *Exteriorizarea/ reprezentarea deprinderilor și aptitudinilor interpretative, din perspectivele informațională (conștientă, operațională), operațională (gradul de utilizare/ prezentare) și creativă (demonstrarea practicii interpretative), exprimând interes pentru cunoașterea lumii și a sinelui.*
- *Promovarea artistică, culturală a creațiilor din repertoriul personal și din tezaurul muzical univesal, manifestând măiestrie interpretativă și expresivă în contexte variate (în cadrul concertelor/ seratelor, expozițiilor, concursurilor, festivalurilor) și contribuind la promovarea domeniului*

artistic la nivel școlar, comunitar, național și dovedind totodată inițiativă, spirit creativ și preocupare pentru păstrarea, promovarea și valorificarea patrimoniului cultural-artistic.

- *Aprecierea lucrărilor muzicale, manifestând o atitudine deschisă și respect față de valorile muzicii naționale și universale.*
- *Aplicarea abilităților interpretative în viața socială, culturală, manifestând valori estetice în domeniul artei muzicale.*

Posibile programe/ cursuri: muzică clasică; muzică populară; muzică ușoară/modernă; cor; vocal; instrumente muzicale; marii interpreți; istoria muzicii etc.

3.2.2. Competențe specifice profilului *Arta dramatică/ teatrală:*

- *Receptarea elementelor de limbaj specific artei teatrale/ cinematografice în contexte variate, manifestând sensibilitate față de diversitatea expresiilor culturale.*
- *Exprimarea de sine în situații de învoățare și în contexte variate, manifestând creativitate în domeniul artei teatrale.*
- *Aprecierea diversității culturale, manifestând respect și deschidere pentru promovarea valorilor culturii naționale și universale.*
- *Aplicarea abilităților interpretative în viața socială, culturală, demonstrând experiențe și emoții prin intermediul diferitor forme artistice.*

Posibile programe/ cursuri: istoria artei teatrale; regie și interpretarea rolurilor; artă teatrală pentru adulți etc.

3.2.3. Competențe specifice profilului *Arta coregrafică:*

- *Receptarea creației coregrafice în situații de învoățare și în contexte variate, manifestând sensibilitate pentru promovarea culturii naționale și universale.*
- *Interpretarea creativă a dansului în contexte variate, manifestând atitudine deschisă față de diversitatea culturală, valorile culturii naționale și universale.*
- *Aprecierea diversității culturale, manifestând atitudine pozitivă față de tradiții, obiceiuri, experiențe valorice naționale și universale.*
- *Aplicarea abilităților interpretative în viața socială, culturală, manifestând valori estetice autentice în domeniul artei coregrafice.*

Posibile programe/ cursuri: istoria artei colegrafice; dans clasic; dans popular scenic; dans modern; dans sportiv; balet; tangou; vals; salsa etc.

3.2.4. Competențe specifice profilului *Arte plastice/ vizuale; decorative:*

- *Receptarea culturii plastice, a esteticii stilurilor plastice, a trăsăturilor distinctive ale genurilor și speciilor, a structurii operei și a mijloacelor plastice, manifestând atitudine pozitivă, atenție și concentrare în aprecierea critică și obiectivă a operelor de artă și determinând formarea propriului stil artistico-plastic.*
- *Interpretarea fenomenelor plastice, a operelor de artă în termenii adecvați limbajului plastic, conturând obiectiv și subiectiv relația dintre artă și societate, artă și realitatea vizuală, artă și natură, artă și religie, artă-univers, artă și etică, din perspectiva inter-/ transdisciplinară.*
- *Aplicarea adecvată a limbajului de specialitate, a operelor și stilurilor de referință din cultura plastică, demonstrând abilități și vocație în diferite contexte artistico-plastice.*
- *Manifestarea culturii comunicării prin capacități de cunoaștere a noțiunilor fundamentale ale artelor plastice naționale și universale, a legităților și principiilor, metodelor și procedeele de efectuare a unei opere și de descifrare a mesajului ei plastic.*
- *Gestionarea/ interpretarea adecvată a fenomenelor și stilurilor plastice în contexte sociale, culturale, dând dovadă de interes și preferințe pentru domeniul vizat.*
- *Aprecierea critică a lucrărilor de artă plastică, decorativă, manifestând respect față de operele de artă de valoare.*
- *Aplicarea abilităților artistico-plastice în viața socială, culturală, manifestând creativitate și valori estetice în realizarea creațiilor de artă plastică, decorativă.*

Posibile programe/ cursuri: istoria artelor plastice; arta plastică; estetica artei plastice etc.

3.3. Domeniul Știință. Tehnică. Tehnologii

3.3.1. Competențe specifice profilului *Matematică aplicată, fizică, chimie etc.:*

- *Cunoașterea și aplicarea achizițiilor proprii în contexte variate, manifestând sensibilitate față de întrebările la care științele și matematica pot oferi răspunsuri.*
- *Identificarea și explicarea exhaustivă a proceselor, fenomenelor din diverse domenii, utilizând concepte și metode ale științelor și matematice.*
- *Proiectarea și realizarea activităților de rezolvare a problemelor teoretice și/ sau practice, manifestând precizie/ exactitate în algoritmul/ traseul de soluționare a acestora.*

Posibile programe/ cursuri: matematica aplicată; fizica aplicată; chimia aplicată; istoria științelor exacte etc.

3.3.2. Competențe specifice profilului *Științe ecologo-biologice:*

- *Înțelegerea problemelor de mediu în profunzimea și complexitatea lor, manifestând curiozitate și interes în promovarea oportunităților de acumulare a experiențelor directe cu mediul natural.*
- *Explorarea/ investigarea componentelor, fenomenelor, proceselor, relațiilor caracteristice mediului înconjurător, manifestând atitudine critică și interes pentru promovarea valorilor de mediu și a modului sănătos de viață.*
- *Participarea în acțiuni de ocrotire a biodiversității prin parteneriate în vederea rezolvării problemelor ecologice la nivel individual, local, global, manifestând interes de menținere a stării de sănătate proprii și a celor din jur.*
- *Promovarea pe tot parcursul vieții a convingerilor necesității de protecție a mediului, demonstrând responsabilitate față de anticiparea și rezolvarea problemelor de mediu și față de gestionarea calității mediului.*

Posibile programe/ cursuri: istoria științelor ecologo-biologice; biologie; chimie; geografie; geologie; ecologie; protecția mediului; speologie și salvamont etc.

3.3.3. Competențe specifice profilului Informatică. Tehnologii informaționale și comunicaționale:

- *Înțelegerea și explicarea rațională a conceptelor fundamentale în domeniul științific și tehnologic, manifestând gândire critică și inventivă asupra impactului aplicației și tehnologiilor informaționale și comunicaționale în societate.*
- *Realizarea demersurilor explorativ-investigative în domeniul științific și tehnologic, dovedind valoarea și funcționalitatea acestora în context social-economic.*
- *Administrarea achizițiilor științifice în contexte cotidiene, manifestând curiozitate pentru științe și tehnologii din perspectiva dezvoltării durabile.*
- *Promovarea rezultatelor proprii, justificând necesitatea progresului științific și tehnologic pentru dezvoltarea societății.*

Posibile programe/ cursuri: informatică; calculatoare – aplicări practice; games electronic; TIC etc.

3.3.4. Competențe specifice profilului Inginerie. Științe tehnice:

- *Identificarea și descrierea elementelor/ produselor tehnice și a aplicabilității acestora, manifestând curiozitate și inventivitate.*
- *Investigarea dimensiunilor constructive și funcționale ale elementelor/ produselor tehnice, demonstrând perseverență și precizie.*
- *Gestionarea cunoștințelor și a capacităților din domeniul tehnic prin rezolvarea de probleme și situații-problemă cotidiene, dovedind interes pentru valorificarea judicioasă a elementelor/ produselor tehnice.*
- *Explorarea valorilor tehnice prin planificarea și efectuarea experimentelor de modelare tehnică, demonstrând ingeniozitate, interes pentru cercetare și învățare activă.*

Posibile programe/ cursuri: modelare tehnică; inginerie; istoria științelor tehnice etc.

3.4. Domeniul Sport și Turism

3.4.1. Competențe specifice profilului Sport recreativ:

- *Recunoașterea beneficiilor sportive – recreative, manifestând interes și deschidere pentru practicarea sistematică a activităților motrice și sportive.*
- *Explorarea potențialului motric în activități educaționale și cotidiene, dând dovadă de cunoaștere a normelor unui mod de viață sănătos și de capacitatea de aplicare a acestora.*
- *Practicarea activităților motrice individuale și colective pentru satisfacerea nevoilor de mișcare, dând dovadă de autocontrol în vederea dezvoltării fizice și armonioase.*
- *Adaptarea experiențelor motrice variate în activități competiționale și necompetiționale, manifestând integritate morală, corectitudine, demnitate, onestitate.*

Posibile programe/ cursuri: alpinism; șah; bridge; yoga; bodybuilding; culturism; aerobică etc.

3.4.2. Competențe specifice profilului Sport aplicativ:

- *Identificarea deprinderilor, calităților și capacităților motrice aplicative, dând dovadă de curiozitate și deschidere pentru autocunoaștere și explorare.*
- *Practicarea mijloacelor de bază și specifice probelor de sport pentru mărirea potențialului motric, demonstrând interes și implicare în activități de învățare.*
- *Adaptarea potențialului psihomotric pentru depășirea diferitor forme de obstacole, individual și în grup, manifestând responsabilitate față de sănătatea personală și grijă față de mediu.*
- *Explorarea deprinderilor motrice de bază și aplicative în activități recreative și competiționale, demonstrând inițiativă și implicare, responsabilitate pentru succesul comun.*

Posibile programe/ cursuri: jocuri sportive etc.

3.4.3. Competențe specifice profilului Sport adaptiv:

- *Recunoașterea efectelor terapeutice și sanogenetice, dând dovadă de atitudine pozitivă în menținerea stării fizice optime.*
- *Maximizarea potențialului biomotric prin activități motrice specifice, manifestând interes și deschidere pentru dezvoltarea continuă.*
- *Exprimarea condiției fizice conform propriilor abilități și capacități, individual și în grup, dând dovadă de autocontrol și autoreglare în activități de învățare.*
- *Adaptarea capacității de mișcare în scop recreativ și competițional, demonstrând interes și implicare în evenimentele socioculturale.*

Posibile programe/ cursuri: jocuri sportive etc.

3.4.4. Competențe specifice profilului Turism:

- *Identificarea realității istorico-geografice la nivel local, regional și global, demonstrând respect și interes față de tradițiile, obiceiurile, valorile neamului și ale popoarelor lumii.*
- *Explicarea fenomenelor, proceselor și relațiilor mediului înconjurător, manifestând interes și deschidere pentru cunoaștere, estimare și cercetare.*
- *Explorarea tehnicilor și mijloacelor specifice turismului în activități de învățare și de concurs, demonstrând participare activă, atitudine pozitivă, interes pentru sănătatea proprie și dezvoltarea personală.*
- *Gestionarea experiențelor acumulate în practicarea individuală și colectivă a formelor de turism, dând dovadă de inițiativă, respect și responsabilitate față de mediul înconjurător.*

Posibile programe/ cursuri: monumente istorice; cetăți și castele; drumuri și popasuri turistice; turism etc.

3.5. Metodologia aplicării *CURRICULUMULUI DE BAZĂ* în practica de învățare și educație nonformală a adulților

CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților cuprinde ansamblul acelor prevederi normativ reglatoare, care își propun în esență instituirea unei noi calități ai acestei forme de educație prin:

- ✓ asigurarea coerenței educației nonformale și a interconexiunii dintre educația formală, nonformală și cea informală;
- ✓ elaborarea, implementarea, monitorizarea și revizuirea continuie a curriculumului nonformal contextual/ situational;
- ✓ proiectarea și valorificarea strategiilor interactive de învățare și educație nonformală a adulților;
- ✓ stabilirea criteriilor de evaluare a rezultatelor învățării și educației nonformale a adulților.

Pornind de la specificul învățării și educației nonformale a adulților (diversitatea finalităților, diversitatea profilurilor, diversitatea opțiunilor și nevoilor de învățare a adulților, diversitatea formelor și modalităților de învățare și educație a adulților, diversitatea categoriilor de adulți etc.), *Metodologia de aplicare a CURRICULUM DE BAZĂ* își propune următorul **algoritm de acțiune:**

1. Orice prestator de servicii în domeniul educației nonformale a adulților, indiferent de forma de organizare, indiferent de nevoile și opțiunile adulților, indiferent de profilul și domeniul de activitate, analizează sistemul de competențe, prezentat în *CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților* și stabilește la formarea a ce tipuri de competențe poate contribui prin actul de educație în care sunt implicați adulții.
2. Următorul pas ține de discriminarea competențelor-cheie, competențelor generale pe domenii și a competențelor specifice pe profiluri în unități de competențe specifice unor activități concrete de educație nonformală a adulților. Cu alte cuvinte, se stabilesc finalitățile la care preconizează să ajungă formatorul și care sunt coerente și optimele cu nevoile adulților.
3. În continuare, se stabilește forma documentului curricular: programa de activitate, programa/ curriculumul unui profil, plan de acțiuni, proiectarea educațională, proiectarea didactică etc. Menționăm, că abordarea curriculară

a educației și a educației nonformală pune, pe prin plan, finalitățile/ competențele, care generează conținuturi (teme, subiecte).

4. După ce se stabilește forma documentului curricular, se formulează competențele și se identifică temele/ subiectele pentru organizarea activităților respective, se selectează metodele de realizare a acestor activități. De regulă, competențele/ finalitățile generează și tipologia metodelor de realizare a activităților preconizate.

Indiferent de tipul activității și de durata acesteia (*de exemplu*: o ră, un seminar, mai multe ore (un training), mai multe zile (activitatea unui cerc) etc.), finalitățile formulate ierarhic vor contribui la dezvoltarea competențelor generale și competențelor-cheie.

Această abordare asigură, în mare parte, unitatea educației nonformale a adulților prin diversitatea acesteia.

Metodologia propusă se aplică atât în cadrul formării nonformală profesionale, cât și în cadrul formării nonformale generale a adulților.

De menționat, că **CURRICULUM DE BAZĂ: competențe pentru învățarea și educația adulților** nu este un document normativ, ci de orientare teleologică și metodologică.

Prestatorii de servicii în domeniul învățării și educației nonformală a adulților sunt liberi în stabilirea acelor finalități, care sun cele mai pertinente din punct de vedere al nevoilor adulților.

Partea 4. SISTEMUL DE COMPETENȚE PRIVIND FORMAREA CONTINUĂ A CADRELOR DIDACTICE

Introducere

Specificul competențelor de formare continuă a cadrelor didactice ține de următoarele aspecte:

- Sistemul de competențe reflectat în *Cadrul Național al Calificărilor, Standarde de Calificare, Standarde Profesionale pentru Cadre didactice*, alte documente reglatorii reprezintă, în același timp, competențele de formare continuă – ca ținte de atins, adaptate la nevoile cadrelor didactice și la contexte actuale.
- Acest sistem de competențe se completează cu un număr de competențe specifice formării continue: *competența de autoformare, competența de a identifica nevoile proprii, competența de a proiecta traseul profesional* etc.

Sistemul de competențe pentru formarea continuă a cadrelor didactice se structurează pe *competențe de bază* și competențe pe domenii: *de specialitate, psihopedagogice, psihologice, tehnologice și manageriale*. Totodată, se prezintă competențele de dezvoltat în vederea obținerii *gradelor didactice doi, unu, superior*.

În baza acestui sistem de competențe prestatorii de formare profesională continuă vor avea un cadru de referință în proiectarea programelor și a activităților de formare continuă în raport cu nevoile cadrelor didactice, dar și, în raport cu contextele create la moment, iar cadrele didactice vor putea identifica nevoile proprii de formare continuă și de a stabili traseul propriu de profesionalizare.

4.1. Particularitățile CURRICULUMULUI DE BAZĂ și a sistemului de competențe pentru formarea continuă a cadrelor didactice

Elaborarea *CURRICULUMULUI DE BAZĂ*, axat pe dezvoltarea competențelor de formare continuă a cadrelor didactice din învățământul general este motivată de schimbările care au loc și se preconizează a fi realizate în sistemul de formare continuă a cadrelor didactice din Republica Moldova:

- Crearea unui sistem reglat de cereri, interese și necesități reale ale cadrelor didactice.

- Deschiderea sistemului de către ofertanți multipli de formare și, în consecință, către ofertele multiple de formare.
- Încurajarea concurenței libere, dar și a parteneriatului între diferiți ofertanți de formare, fapt care va duce la ameliorarea calității generale a ofertei.
- Încurajarea cadrelor didactice de a-și asuma și contrui propriul traseu de formare continuă.
- Crearea resurselor teleologice privind identificarea nevoilor de formare și diversificarea programelor de formare continuă.

Elaborarea *CURRICULUMULUI DE BAZĂ* privind formarea continuă a cadrelor didactice din învățământul general este motivată de următorii factori:

- menținerea și dezvoltarea competențelor profesionale ale cadrelor didactice în exercițiu;
- motivarea cadrelor didactice pentru formarea continuă: inclusiv cea nonformală și informală;
- necesitatea aplicării eficiente a rezultatelor cercetărilor din domeniul educației, dar și a politicilor educaționale de Stat;
- ameliorarea și asigurarea calității formării continue a cadrelor didactice prin diversificarea ofertelor în raport cu nevoile profesionale ale cadrelor didactice;
- asigurarea continuității între sistemul de formare inițială și sistemul de formare continuă a cadrelor didactice;
- diversificarea formelor și metodelor de formare continuă a cadrelor didactice;
- creșterea responsabilității personale a fiecărui profesor pentru reușita propriei cariere didactice;
- implementarea unui sistem de monitorizare permanentă a carierei didactice a fiecărui cadru didactic și a programelor realizate în formarea continuă;
- promovarea unei politici eficiente de dezvoltare a personalului didactice, care ar asigura respectarea dreptului fiecărui profesor la dezvoltarea profesională.

CURRICULUMULUI DE BAZĂ privind formarea profesională continuă asigură integrarea în esența educației permanente sau a educației pe parcursul întregii vieți, prin care este reconsiderat raportul dintre formarea profesională inițială și formare continuă, care este axată pe patru tipuri fundamentale de învățare, ce constituie pilonii cunoașterii profesionale:

- a învăța să înveți, ceea ce înseamnă dobândirea instrumentelor de cunoaștere educațională;
- a învăța să faci, ceea ce înseamnă că individul intră în relație cu mediul educațional;
- a învăța să trăiești împreună cu alții, ceea ce înseamnă a putea coopera cu alții, participând la activitățile educaționale;
- a învăța să fii și a învăța să devii, aceasta, reprezentând elementul valoric rezultat din cele trei tipuri menționate mai sus.

CURRICULUMULUI DE BAZĂ privind formarea profesională continuă a a personalului didactic, ca răspuns la oferta educațională și la nevoile, interesele personale, se axează pe un set de principii ale formării continue:

- ✓ *Principiul selecției și al ierarhizării culturale și continue* se referă la flexibilizarea programelor de formare continuă în raport cu necesitățile identificate ale formabililor. Oferta programelor de formare continuă a cadrelor didactice trebuie să fie suficient de diversă și să integreze abordări culturale, educaționale diverse, care să favorizeze cunoașterea și învățarea umană.
- ✓ *Principiul funcționalității* presupune racordarea finalităților propuse în cadrul programelor de formare continuă la vârsta participanților, la nivelul de dezvoltare personală al participanților, la particularitățile psihologice specifice diferitelor generații de formabili.
- ✓ *Principiul coerenței* presupune integrarea domeniilor și subdomeniilor de formare continuă astfel, încât să favorizeze învățarea pe tot parcursul vieții.
- ✓ *Principiul egalității șanselor prin educație și al asigurării parcursului individualizat* – tematica de formare va favoriza atât formarea continuă pe piața muncii în baza analizei cererii de formare continuă și a previsionsii, cât și accesul la reprofilare.
- ✓ *Principiul axării pe nevoile cadrelor didactice* – tematica și experiențele de învățare trebuie să vină în sprijinul mării diversități a vieții sociale, să fie centrate pe soluționarea de situații – probleme reale sau similare din viață, pe libertatea în alegerea programelor de formare continuă.

Sistemul de competențe privind formarea continuă a cadrelor didactice din învățământul general

Sistemul competențelor profesionale reprezintă ansamblul de competențe (de bază, domenii de competențe, competențe specifice) ce vizează formarea coerentă și unitară a cadrelor didactice și se înscrie, pe de o parte, în prelungirea formării inițiale și se condează, pe de altă parte, celelalte componente ale formării continue, generând eficiența profesională a cadrelor didactice din învățământul general.

Competențele de bază reprezintă competențele esențiale de manifestare/ realizare a demersului profesional.

Domeniile de competențe reprezintă detalierea competențelor de bază din perspectiva domeniilor de formare: *psihopedagogie, didactica disciplinelor și specialitatea, tehnologii informaționale* etc.*

Competențele specifice reprezintă un sistem de competențe structurate în funcție de gradul didactic solicitat (gradul didactic doi, unu, superior).

Pentru cadrele didactice care nu aspiră la grad didactic se vor aplica competențele de calificare, nivelul 7 (Standarde de Calificare: domeniul de formare profesională: *formarea profesorilor și domeniul științe ale educației*).

4.2. Competențele profesorului modern (Comisia Europeană, 2013)

Categoriile de competențe:

Cunoaștere și înțelegere:

- *cunoașterea științifică a conținuturilor disciplinei;*
- *cunoașterea pedagogică a conținutului disciplinei, implicând o înțelegere profundă a conținutului și structurii disciplinei (sarcini, contexte de învățare, obiective; cunoștințe anterioare ale elevilor, precum și dificultăți specifice învățării disciplinei; strategii ale utilizării metodelor de instruire și materialelor curriculare specifice disciplinei); cunoașterea pedagogică generală;*

---

* Această clasificare a competențelor profesionale nu vine în contradicție cu competențele-standard, ci le concretizează.

- *cunoașterea curriculară a disciplinei (cunoașterea conținutului curriculumului, de exemplu, planificarea și coordonarea învățării specifice disciplinei);*
- *cunoașterea fundamentelor științelor educației (perspective interculturale, istorice, filosofice, psihologice, sociologice);*
- *cunoașterea aspectelor contextuale, instituționale și organizaționale ale politicilor educaționale; problema incluziunii și diversității; utilizarea eficientă a tehnologiilor în predare; psihologia dezvoltării;*
- *cunoașterea proceselor de dinamică a grupurilor, teoriei învățării, motivației; proceselor și metodelor de evaluare/ apreciere.*

Abilități:

- *proiectarea, conducerea și coordonarea predării; utilizarea resurselor instructionale și a tehnologiilor; managementul clasei, al grupurilor;*
- *monitorizarea, adaptarea și evaluarea obiectivelor și proceselor de predare - învățare; colectarea, analiza și interpretarea probelor și datelor (rezultatele învățării, ale evaluării externe) pentru decizii profesionale care să îmbunătățească predarea - învățarea;*
- *utilizarea, dezvoltarea și crearea de cunoștințe rezultate din cercetare, care să stimuleze practica; colaborarea cu colegii, părinții și serviciile sociale;*
- *abilitățile de negociere (interacțiuni sociale și politice cu diverși agenți/ actori în diferite contexte); abilitățile interpersonale, reflective și metacognitive pentru a învăța individual și în comunități profesionale;*
- *adaptarea la dinamica intersectării influențelor contextelor educaționale multinivelare (de la nivelul macroeducațional al politicilor educaționale, la nivelul microeducațional al contextului școlii, la nivelul microeducațional al dinamicii clasei și elevilor).*

Disponibilități personale (credințe, atitudini, valori, grad de angajament):

- *conștientizarea epistemologică (aspecte legate de caracteristicile și dezvoltarea istorică a disciplinei și a statutului său, în relație cu alte domenii/ discipline); abilitățile de predare prin conținut; abilitățile transferabile;*
- *disponibilitatea pentru schimbare, flexibilitate, învățare și perfecționare profesională permanentă, studiu individual și cercetare;*
- *angajamentul față de promovarea învățării tuturor elevilor;*
- *disponibilitatea de a promova atitudinile și practicile democratice ale elevilor, în calitate de cetățeni europeni (inclusiv valorizarea diversității și multiculturalității);*

- *atitudinea critică față de propria activitate de predare (examinarea, punerea în discuție, punerea sub semnul întrebării);*
- *disponibilitatea pentru colaborare, pentru munca în echipă și în rețele profesionale; sentimentul autoeficienței.*

4.3. Competențele generale și competențele specifice domeniilor

4.3.1. Competențele de bază

- *Identificarea fundamentelor științifice ale educației;*
- *identificarea tendințelor în evoluția științelor educației;*
- *identificarea și aprecierea politicilor educaționale ale statului;*
- *analiza faptelor și a fenomenelor educaționale;*
- *stabilirea interrelațiilor dintre fapte, fenomene, structuri educaționale;*
- *realizarea transferului termenilor pedagogici și a experiențelor educative;*
- *proiectarea proceselor și a produselor curriculare: curriculumul, proiecte didactice, tehnologii și strategii didactice;*
- *utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale ca instrumente de cunoaștere și comunicare, proiectarea procesului de învățământ, de realizare a instruirii asistate de calculator;*
- *realizarea actului educațional în conformitate cu obiectivele și strategiile proiectate;*
- *comunicarea eficientă;*
- *proiectarea și realizarea evaluării rezultatelor școlare, curriculare;*
- *realizarea cercetărilor științifice;*
- *rezolvarea conflictelor;*
- *cooperarea și activitatea în echipă;*
- *realizarea legăturii intra- și interdisciplinare;*
- *adoptarea de decizii adecvate;*
- *elaborarea strategiei de colaborare cu comunitatea;*
- *acceptarea diversității culturale, lingvistice, religioase;*
- *acceptarea și promovarea schimbărilor pozitive în educație;*
- *dezvoltarea și promovarea valorilor educaționale, sociale, umane.*

Domenii de competență: competențe de specialitate; competențe psihopedagogice; competențe psihosociale; competențe tehnice și tehnologice; competențe manageriale și management al carierei.

4.3.2. Domeniul de competențe de specialitate

- *Cunoașterea și utilizarea conținuturilor disciplinei/ disciplinelor predate din perspectivă curriculară și didactică;*
- *actualizarea, dezvoltarea conținutului disciplinei/ disciplinelor de învățământ predate și a valorilor profesionale;*
- *realizarea legăturilor intra- și interdisciplinare și aplicarea lor în contexte reale;*
- *utilizarea adecvată a limbajelor de specialitate.*

4.3.3. Domeniul de competențe psihopedagogice

- *Identificarea și analiza problematicii educației și pedagogiei contemporane;*
- *stabilirea locului și rolului științelor educației în contextul evoluției social-economice și culturale a societății;*
- *analiza resurselor și perspectivelor de dezvoltare a științei pedagogice;*
- *aprecierea politicilor educaționale ale statului Republica Moldova, a legislației învățământului și a actelor conexe;*
- *interpretarea politicilor educaționale europene în domeniul educației;*
- *reconsiderarea competențelor didactice din domeniul conținuturilor învățământului din perspectiva problematicii contemporane a teoriei și dezvoltării curriculumului;*
- *manifestarea conduitei psihopedagogice creative în domeniul organizării experiențelor de învățare, în interpretarea fenomenelor și a proceselor educaționale, în soluționarea dificultăților de transpunere în practica școlară a teoriilor și modelelor de referință prin disciplina predată;*
- *adaptarea teoriilor pedagogice la situații practice;*
- *cunoașterea particularităților de vîrstă, individuale și ale grupului de apartenență și valorificarea acestora în predare/organizarea procesului de predare-învățare-evaluare;*
- *proiectarea și realizarea dezvoltărilor curriculare intra- și interdisciplinare;*
- *proiectarea demersului educațional/acțiunilor educaționale;*
- *proiectarea situațiilor didactice de învățare pentru conținuturile predate în funcție de reprezentările elevilor și competențele acestora;*
- *analiza lecției ca microsistem pedagogic și înțelegerea locului ei în ansamblul modalităților de desfășurarea a activității didactice;*
- *identificarea unor modele orientative ale proiectării pedagogice;*

- proiectarea și evaluarea proceselor de instruire și educație școlară nonformală și informală;
- evaluarea eficienței didactice a diferitelor strategii și tipuri de demersuri didactice;
- elaborarea strategiilor creative pentru rezolvarea unor probleme teoretice și practice legate de tematica educațională;
- selectarea metodelor optime în vederea formării gândirii critice și a deprinderilor practice;
- pregătirea elevilor pentru autoinstruire și autoeducație;
- identificarea principalelor repere teoretice pe care le implică problematica comunicării didactice;
- conștientizarea specificului comunicării didactice și a impactului acesteia asupra randamentului procesului didactic;
- reevaluarea propriei activități didactice din perspectivă comunicațională;
- dezvoltarea strategiilor de comunicare eficientă;
- însușirea aparatului conceptual pedagogic cu care se operează în descrierea și efectuarea evaluării școlare;
- alegerea și aplicarea celor mai pertinente strategii și forme de evaluare;
- manifestarea unei conduite psihopedagogice creative, stimulative, motivaționale;
- integrarea rezultatelor investigaționale în practica pedagogică.

4.3.4. Domeniul de competențe psihosociale

- Promovarea unui sistem de valori în concordanță cu idealul educațional;
- promovarea valorilor naționale și general-umane;
- promovarea educației pentru cetățenie democratică;
- organizarea grupului de elevi, părinți;
- crearea în grupul de elevi a unui climat psihologic favorabil caracterizat prin: încredere, acceptare, toleranță;
- oferirea de șanse egale pentru integrarea școlară și socială a tuturor elevilor,
- utilizarea metodelor și tehnicilor de autocontrol psihocomportamental;
- întemeierea cu argumente psihologice a conduitei necesare pentru formarea unei motivații superioare la elevi;
- fundamentarea psihologică a abordării educative diferențiate a elevilor în funcție de personalitatea acestora;
- aplicarea teoriilor psihopedagogice și metodologice în rezolvarea situațiilor educaționale specifice întâlnite în grupul de elevi

- - problemă;
- implicarea în activitățile extracurriculare și extrașcolare;
- realizarea unor proiecte în colaborare cu părinții, cu comunitatea locală;
- capacitatea de a diagnostica așteptările și interesele familiei;
- manifestarea unor conduite reflexive;
- evaluarea relațiilor interpersonale din perspectiva normelor sociale.

4.3.5. Domeniul de competențe tehnice și tehnologice

- Promovarea programatică a metodologiei și a tehnologiei formative de tip inovativ: standarde învățare-evaluare, inter/transdisciplinaritate, softul educațional;
- înțelegerea generală a principalelor teorii de învățare și asocierea lor cu utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în procesul de predare-învățare;
- identificarea avantajelor și constrângerilor tehnologiilor informaționale și comunicaționale în procesul de utilizare
- a acestora în sistemul educațional și valorificarea beneficiilor oferite de acestea;
- cunoașterea și aplicarea metodologiilor specifice tehnologiilor informaționale și comunicaționale în procesul de predare-învățare și al managementului educațional;
- identificarea și evaluarea surselor informaționale disponibile pentru elevi;
- identificarea și evaluarea aplicațiilor adecvate pentru activitățile de predare-învățare și management educațional;
- planificarea și realizarea proceselor de predare-învățare și management educațional în conformitate cu posibilitățile oferite de tehnologiile informaționale și comunicaționale;
- cunoașterea și utilizarea facilităților oferite de produsele programelor destinate instruirii la distanță;
- utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale, informarea și cooperarea cu părinții și cu comunitatea;
- cunoașterea și respectarea aspectelor juridice, etice, culturale și sociale legate de utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în educație;
- cunoașterea principalelor aspecte sociale legate de tehnologiile informaționale și comunicaționale, cum ar fi relațiile gender, accesul echitabil la tehnologii avansate, posibilități de angajare în serviciu etc.;

- *identificarea problemelor ergonomice și abilitatea de perfecționare a infrastructurii tehnologice a școlii în scopul implementării tehnologiilor informaționale și comunicaționale.*

4.3.6. Domeniul de competențe manageriale și management al carierei

- *Identificarea problemelor speciale care țin de gestionarea sistemelor educaționale, de managementul școlar și interacțiunile dintre instituțiile sociale și cele pedagogice (școlare și universitare);*
- *descrierea modelelor de eficientizare a instituțiilor de învățământ;*
- *elaborarea proiectelor de eficientizare a activității instituției școlare și a activității personale;*
- *identificarea modurilor de soluționare a conflictelor în organizație;*
- *capacitatea de a orienta, organiza și coordona, îndruma și motiva, de a lua decizii în funcție de situație;*
- *îndeplinirea îndatoririlor organizatorice/administrative;*
- *analiza critică constructivă a experiențelor personale în vederea ameliorării activității;*
- *capacitatea de autoevaluare și de integrare a feedbackului în proiecția personală a dezvoltării profesionale;*
- *deschiderea față de tendințele novatoare necesare dezvoltării profesionale.*

4.4. Competențele de formare continuă a cadrelor didactice din învățământul general raportate la gradele didactice

4.4.1. Domeniul general de formare continuă Psihopedagogia

Subdomenii	Gradul didactic	Competențe
A.1. Politici educaționale, legislația învățământului și actele conexe	Doi	Cunoașterea și analiza politicilor educaționale ale statului Republica Moldova: <ul style="list-style-type: none"> - identificarea politicilor educaționale în Republica Moldova; - analiza reformei curriculare în Republica Moldova; - cunoașterea și promovarea obiectivelor generale ale sistemului de învățământ din Republica Moldova (scopurile/ finalitățile educației).

Cunoașterea și analiza legislației învățământului și a actelor conexe în Republica Moldova:

- cunoașterea actelor legislative în domeniul educației;
- cunoașterea actelor normative care reglementează funcționarea sistemului de învățământ/ în special activitatea profesională a cadrelor didactice;

Cunoașterea și analiza politicilor educaționale europene:

- cunoașterea tendințelor educaționale din Europa contemporană: educația și învățământul în țările est-europene, educația și învățământul în țările Europei Centrale, educația și învățământul în Europa Occidentală.

Transferul unor politici educaționale în practica educațională proprie:

- participarea la viața organizațiilor școlare și a altor organizații;
  - participarea la dezbateri sociale legate de problematica învățământului;
  - participarea la viața socială a comunității.
-

Unu Interpretarea politicilor educaționale:

- cunoașterea, promovarea și dezvoltarea obiectivelor generale ale sistemului de învățământ din Republica Moldova (scopurile/ finalitățile educației);
- analiza politicilor educaționale din Republica Moldova în contextul integrării europene;
- identificarea orientărilor și tendințelor în dezvoltarea politicilor educaționale pe plan național și european.

Aprecierea politicilor educaționale:

- realizarea unei abordări critice asupra problemelor de actualitate referitoare
- la orientările și tendințele în reformarea sistemului de învățământ din Republica Moldova.

Aprecierea legislației învățământului și a actelor conexe în Republica Moldova:

- cunoașterea actelor legislative în domeniul educației;
  - cunoașterea actelor normative care reglementează funcționarea sistemului de învățământ/ în special
-

-
- activitatea profesională a cadrelor didactice;
- recomandarea soluțiilor de operaționalizare optimă a deciziilor Ministerului Educației și Tineretului cu referire la procesul educațional, în conformitate cu specificul unității de învățământ.

Promovarea politicilor educaționale.

- participarea la viața organizațiilor școlare și a altor organizații;
  - participarea la dezbateri sociale legate de învățământ;
  - promovarea valorilor educaționale în comunitate.
-

Superior Reevaluarea politicilor educaționale:

- analiza politicilor naționale și internaționale în domeniul educației;
- participarea la proiecte locale/ naționale/ internaționale în domeniul educației;
- identificarea reperelor și a deschiderilor sistemului de învățământ din Republica Moldova pentru o compatibilizare cu sistemele educaționale europene.

Fundamentarea necesității unor schimbări în politicile educaționale ale statului Republica Moldova:

- identificarea domeniilor și problemelor prioritare ale învățământului din Republica Moldova care solicită o soluționare urgentă;
- identificarea direcțiilor prioritare ale dezvoltării sistemului de învățământ din Republica Moldova.

Elaborarea de recomandări pentru factorii de decizie în vederea perfecționării legislației învățământului și actelor conexe în Republica Moldova:

- evaluarea stadiului reformei sistemului de învățământ din Republica Moldova, punând în evidență aspectele pozitive, precum și dificultățile cu care se confruntă și elaborarea sugestiilor de îmbunătățire a mersului reformei.

Argumentarea unor decizii de politică națională în domeniul educației:

- exemplificarea experiențelor pozitive ale unor țări în domeniul educației și argumentarea necesității unei decizii de politică națională în acest domeniu;
  - elaborarea de sugestii în perspectiva corelării
-

		<p>politicii educaționale a Republicii Moldova cu politicile educaționale ale statelor europene.</p>
A.2. Teoria și metodologia instruirii	Doi	<p>Cunoașterea și aplicarea principiilor și legităților didactice în procesul educațional:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utilizarea optimă a principiilor și legităților didactice în vederea eficientizării procesului educațional; - proiectarea unor activități educaționale care demonstrează valorificarea principiilor și legităților didactice. <p>Proiectarea unui demers de predare - învățare inovativ în corespundere cu teoriile contemporane ale învățării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stăpânirea teoriilor contemporane ale învățării; - proiectarea explicită, în baza teoriilor învățării, a unor situații instructiv - educative. <p>Cunoașterea și aplicarea modelelor de proiectare pedagogică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificarea particularităților modelului curricular al proiectării pedagogice; - proiectarea unui demers didactic axat pe îmbinarea celor trei forme de organizare a activității didactice: frontal, de grup, individual.
	Unu	<p>Elaborarea unor modalități de aplicare a principiilor didactice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea de sugestii pentru proiectarea unor activități educaționale care demonstrează valorificarea principiilor și legităților didactice. <p>Aprecierea diferitelor modele de utilizare a teoriilor contemporane ale învățării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificarea unor modele optime de proiectare a demersurilor didactice; - proiectarea optimă, în baza teoriilor învățării, a demersurilor didactice.
	Superior	<p>Valorificarea creativă a principiilor și legităților didactice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exemplificarea unor situații de predare-învățare în care să fie puse în evidență interdependența dintre

---

principiile și legitățile didactice;

- transpunerea didactică într-o manieră inovativă a unor teorii ale învățării;
- raportarea critică, din perspectiva activității profesionale, asupra teoriilor contemporane ale învățării.

Implementarea unor modalități alternative de proiectare pedagogică:

- elaborarea unor recomandări privind unele modalități alternative de proiectare pedagogică;
- valorificarea creativă a unor modalități alternative de proiectare pedagogică.

A.3. Teoria și metodologia educației

Doi Analiza din perspectivă educațională a problematicii lumii contemporane:

- identificarea caracteristicilor problematicii lumii contemporane (caracter universal, caracter global, caracter pluridisciplinar, caracter prioritar, caracter axiologic, caracter sistematic, caracter național, caracter istoric, caracter prospectiv, caracter permanent);
- identificarea și stabilirea relevanței valorilor promovate în sistemul educațional din Republica Moldova.

Stabilirea modalităților de valorificare a obiectivelor „noilor educații”:

- identificarea modalităților de valorificare a obiectivelor „noilor educații” (educație relativă la mediu, educație pentru pace și pentru cooperare, educație pentru participare și pentru democrație, educație pentru o nouă ordine economică internațională, educația pentru comunicare și pentru mass-media, educația pentru schimbare și dezvoltare, educația nutrițională, educația economică și casnică modernă, educația pentru timpul liber);
- proiectarea unei secvențe educaționale care demonstrează promovarea obiectivelor „noilor educații”.

Caracterizarea conceptului de educație permanentă:

- identificarea caracteristicilor conceptului educației permanente.
-

Unu **Identificarea modalităților de implicare a sistemelor educaționale în soluționarea unor probleme ale lumii contemporane** (apărarea păcii, salvarea mediului, promovarea unei ordini economice etc.);

- cunoașterea și aplicarea recomandărilor, rezoluțiilor adoptate de ONU, UNESCO și alte organizații internaționale/ naționale în domeniul educației;
- proiectarea unor demersuri didactice axate pe valorile educației de mâine.

Aplicarea modalităților de integrare a noilor educații în sistemul educațional:

- proiectarea/ valorificarea unor recomandări privind unele modalități de promovare a obiectivelor „noilor educații”;

Analiza/ aprecierea caracteristicilor educației permanente:

- elaborarea de recomandări în vederea promovării educației permanente în comunitate.
-

Superior **Elaborarea strategiei educaționale de soluționare posibilă a unor probleme ale lumii contemporane:**

- identificarea unor soluții rezonabile pentru problemele lumii contemporane;
- proiectarea unor activități de tip nonformal axate pe problematica lumii contemporane;
- valorificarea creativă a „noilor educații” în activitatea educațională;
- proiectarea unor activități educative care să valorifice creativ obiectivele noilor educații;
- elaborarea de sugestii pentru aplicarea conceptului noilor educații în cadrul disciplinei predate.

Transferul principiilor educației permanente în practica educațională proprie:

- elaborarea sugestiilor de promovare a educației permanente prin valorificarea celor trei tipuri de educație (formală, nonformală, informală);
  - implementarea în practica educațională proprie a principiilor educației permanente.
-

A.4. Curriculum și dezvoltarea curriculară

Doi **Conceptualizarea în activitatea educațională a teoriei și practicii curriculare:**

- identificarea tipurilor de curriculum școlar și a funcțiilor lor;
-

		<ul style="list-style-type: none"> - caracterizarea prevederilor de bază ale curriculumului școlar: curriculumul ca structură, curriculumul ca proces, curriculumul ca produs, curriculumul ca concept; - corelarea curriculumului disciplinar cu proiectarea didactică; - aplicarea eficientă a curriculumului școlar/ disciplinar; - realizarea transdisciplinarității.
	Unu	Proiectarea/ realizarea Curriculumului de bază și disciplinar: <ul style="list-style-type: none"> - analiza și aprecierea produselor curriculare; - stabilirea interconexiunii curriculum - obiective, curriculum - conținuturi, curriculum - strategii didactice, curriculum - strategii de evaluare; - stabilirea coerenței dintre obiective/ conținuturi/ strategii didactice/ strategii de evaluare; - proiectarea temelor cross-curriculare.
	Superior	Aprecierea/ dezvoltarea Curriculumului de bază/ disciplinar: <ul style="list-style-type: none"> - aprecierea politicilor curriculare; - proiectarea curriculumului la decizia școlii; - proiectarea temelor cross - curriculare; - promovarea inovațiilor curriculare; - cercetarea curriculară; - dezvoltarea curriculumului disciplinar.
A. 5. Evaluarea rezultatelor școlare	Doi	Conceptualizarea și realizarea evaluării rezultatelor școlare: <ul style="list-style-type: none"> - identificarea tipurilor, a funcțiilor, metodelor și strategiilor de evaluare; - realizarea evaluării inițiale, formative și sumative, finale; - stabilirea interdependenței dintre predare - învățare - evaluare; - realizarea conexiunii inverse în procesul evaluării.
	Unu	Proiectarea evaluării rezultatelor școlare: <ul style="list-style-type: none"> - identificarea tendințelor în dezvoltarea evaluării rezultatelor școlare; - proiectarea testelor și activităților de evaluare; - prelucrarea rezultatelor evaluării; - promovarea obiectivității în evaluare.

	<p>Superior Aprecierea și realizarea conexiunii inverse în cadrul evaluării rezultatelor școlare</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizarea cercetărilor în problematica evaluării; - promovarea inovațiilor în procesul evaluării.
<p>A.6. Management educațional/ Managementul schimbării</p>	<p>Doi Cunoașterea și aplicarea conceptelor din domeniul managementului schimbării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și analiza conceptului de management al schimbării în unitatea școlară; - analiza condițiilor care trebuie îndeplinite pentru demararea unor schimbări organizaționale din cadrul unității școlare. <p>Proiectarea/ organizarea activității manageriale din unitatea școlară din perspectiva asigurării calității educației:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza contextului educațional în care funcționează unitatea școlară - în perspectiva proiectării unei strategii adecvate de dezvoltare instituțională; - participarea la proiectarea strategiei de dezvoltare instituțională; - evaluarea propriei activități în scopul creșterii calității actului managerial. <p>Stabilirea relațiilor parteneriale școală - familie - societate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - colaborarea cu membrii comunității școlare: <i>catedra de specialitate, consiliul profesoral, consiliul de administrație etc.;</i> - stabilirea unor relații de parteneriat cu părinții elevilor, cu potențialii factori de instruire/ educare din comunitate: <i>primăria, direcția de învățământ, agenții economici, sponsori etc.;</i> - încurajarea părinților elevilor pentru discutarea și stabilirea planurilor/ programelor educaționale; - colaborarea cu familia pentru monitorizarea și îmbunătățirea rezultatelor elevilor; - coordonarea activităților extrașcolare.
	<p>Unu Valorificarea eficientă a conceptelor din domeniul managementului schimbării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza și aprecierea comportamentelor efective ale cadrelor didactice în procesul schimbării din cadrul unității școlare; - elaborarea unui sistem de propuneri cu privire la

---

perfecționarea procesului de implementare a curriculumului școlar.

Coordonarea activității manageriale din unitatea școlară din perspectiva asigurării calității educației:

- proiectarea activităților în vederea realizării unui demers educațional de calitate;
- organizarea activităților în vederea realizării obiectivelor din planul managerial;
- coordonarea procesului educațional în vederea realizării progresului școlar.

Implicarea în proiecte parteneriale școală – familie – comunitate:

- identificarea și valorificarea unor modalități eficiente de implicare a familiei în viața școlii;
  - elaborarea de sugestii pentru organizarea ședințelor de consiliere.
-

Superior Proiectarea sugestiilor pentru dezvoltarea unității școlare din perspectiva managementului schimbării:

- elaborarea sugestiilor pentru dezvoltarea în ansamblu a unității școlare ca instituție educativă.

Evaluarea/ luarea de decizii în perspectiva eficientizării managementului unității școlare din perspectiva asigurării calității educației:

- valorificarea informațiilor din baza de date în vederea luării deciziilor în concordanță cu realitățile specifice mediului educațional;
- selectarea propriului traseu de formare pentru dezvoltarea carierei în concordanță cu aspirațiile personale ale cadrelor didactice și cu specificul unității școlare.

Coordonarea unor proiecte parteneriale școală – familie – comunitate:

- coordonarea unui miniproiect de consiliere și orientare în scopul rezolvării unor situații-problemă.
-

A.7. Comunicarea didactică

Doi Aplicarea strategiilor de comunicare didactică, pedagogică și educațională:

- stăpânirea conceptelor și teoriilor moderne de comunicare;
  - susținerea și promovarea unui stil de comunicare axat pe gândirea pozitivă;
  - aplicarea unor strategii interactive care stimulează
-

		<p>interrelaționarea elevilor;</p> <ul style="list-style-type: none"> - selectarea și utilizarea tehnicilor de comunicare verbală/ nonverbală/ paraverbală, care favorizează învățarea activă, colaborarea și interacțiunea din cadrul clasei; - stabilirea unor relații cu elevii axate pe un stil de comunicare constructiv și democratic.
	Unu	<p>Analiza unei situații didactice în termenii teoriei comunicării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proiectarea și realizarea procesului educațional ca act de comunicare; - exemplificarea aplicării procedurilor discursive constructive în predarea unor secvențe de lecții la disciplina predată; - elaborarea sugestiilor pentru perfecționarea comunicării didactice.
	Superior	<p>Reevaluarea propriei activități didactice din perspectivă comunicațională:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utilizarea în activitatea didactică a minisituațiilor experimentale pentru a aprecia efectele unor formule comunicaționale diferite; - stabilirea unor modalități de optimizare a activității didactice din perspectiva comunicațională.
B.I. Psihologia dezvoltării	Doi	<p>Cunoașterea și aplicarea conceptelor din domeniul psihologiei dezvoltării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și aplicarea în mod adecvat a termenilor ce se referă la legitățile dezvoltării personalității; - aplicarea unor instrumente eficiente de cunoaștere a personalității elevului; - identificarea comportamentelor specifice stadiilor dezvoltării personalității; - facilitarea influenței mediului școlar, familial și social asupra dezvoltării elevului; - utilizarea metodelor necesare pentru atenuarea crizelor de vârstă. <p>Abordarea diferențiată a elevilor în funcție de particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - observarea elevilor în diverse situații pentru identificarea stilului de învățare al acestora; - analiza și evaluarea secvențelor de predare-învățare, luând în considerare psihologia copilului;

-
- organizarea activităților educaționale diferențiate ținând cont de ritmul propriu de învățare al elevilor;
  - adaptarea conținuturilor specificului dezvoltării psihice stadiale și individuale a elevilor.
-

Unu Valoricarea eficientă a conceptelor din domeniul psihologiei dezvoltării:

- exemplificarea activităților educaționale necesare valorificării potențialului maxim al elevului;
- elaborarea recomandărilor pentru realizarea eficientă a observării asupra personalității elevilor;
- recomandarea unor strategii eficiente pentru integrarea socio-psiho-pedagogică a elevilor.

Valorificarea oportunităților de dezvoltare diferențiată a elevilor în funcție de particularitățile de vârstă și individuale ale acestora:

- identificarea stilului de învățare al elevilor în scopul proiectării eficiente a unor activități educaționale;
  - recomandarea sugestiilor pentru organizarea activității educaționale diferențiate, ținând cont de profilul psihologic al personalității elevilor;
  - elaborarea tehnicilor care stimulează gândirea critică, creativitatea și imaginația elevilor.
-

Superior Elaborarea recomandărilor pentru cercetarea identității personalității elevilor:

- evaluarea și revizuirea experiențelor de învățare în corespundere cu particularitățile de vârstă ale elevilor;
- recomandarea unor instrumente eficiente de cunoaștere a personalității elevului.

Proiectarea și organizarea activității educaționale diferențiate în corespundere cu particularitățile de vârstă și individuale ale acestora:

- recomandarea de soluții pentru atenuarea dificultăților socio-emoționale și comportamentale ale elevilor;
  - elaborarea unui program de stimulare a activismului cognitiv.
-

<p>B.2. Psihologia instruirii</p>	<p>Doi</p>	<p>Utilizarea și aplicarea cunoștințelor din psihologia instruirii în proiectarea activităților educaționale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proiectarea unor demersuri orientate spre eficientizarea randamentului școlar; - proiectarea activităților educaționale din perspectiva teoriilor învățării. <p>Stimularea potențialului creativ al elevului în diverse situații de învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aplicarea unor tehnici în scopul stimulării dezvoltării maxime a potențialului creativ al elevului; - proiectarea unor activități educaționale pentru stimularea spiritului de inițiativă și a creativității elevilor.
	<p>Unu</p>	<p>Valorificarea conceptelor din psihologia instruirii pentru proiectarea/ organizarea activităților educaționale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stăpânirea conceptelor și a teoriilor moderne privind formarea „schemelor de acțiune” și a capacităților de cunoaștere; - selectarea metodelor optime în vederea formării gândirii critice și a deprinderilor practice; - manifestarea unei conduite psihopedagogice inovative în plan social. <p>Valorificarea potențialului creativ al elevilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea unor sugestii pentru atenuarea blocajelor psihologice ale creativității; - recomandarea unor tehnici eficiente pentru facilitarea potențialului gândirii divergente și a atitudinii creatoare.
	<p>Superior</p>	<p>Recomandarea de sugestii pentru proiectarea activității educaționale în corespundere cu teoriile învățării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valorificarea eficientă a elementelor din psihologia instruirii în cadrul situațiilor didactice; - elaborarea recomandărilor pentru proiectarea activității educaționale în baza performanțelor obținute de fiecare elev. <p>Elaborarea proiectelor de stimulare a creativității elevilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea recomandărilor pentru obstacolelor dezvoltării creativității;

		<ul style="list-style-type: none"> - recomandarea unui program aplicativ de dezvoltare a creativității.
B.3. Psihologia rezolvării conflictelor	Doi	<p>Cunoașterea și aplicarea conceptelor privind managementul conflictelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea unui mediu psihologic de deschidere, încredere, corectitudine și respect reciproc în clasa de elevi; - aplicarea strategiilor și a modalităților de soluționare a conflictelor. <p>Elaborarea strategiilor de negociere a conflictelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utilizarea unor concepte din domeniul eticii, psihologiei sociale, conflictologiei, pentru soluționarea conflictelor; - aplicarea recomandărilor psihoterapeutice de soluționare a conflictelor.
	Unu	<p>Recomandarea de sugestii privind facilitarea soluționării conflictelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea sugestiilor de soluționare a conflictelor în cadrul grupului; - recomandarea unor modalități de negociere și mediere a conflictelor. <p>Valorificarea demersurilor interdisciplinare în medierea conflictelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - evaluarea demersurilor interdisciplinare în negocierea conflictelor; - recomandarea modalităților de soluționare a conflictelor în situații diferite din perspectiva interdisciplinară.
	Superior	<p>Cunoașterea și aplicarea conceptelor privind facilitarea soluționării conflictelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea recomandărilor de prevenire/ profilaxie a situațiilor de conflict; - recomandarea strategiilor de facilitare cu succes a conflictelor. <p>Valorificarea demersurilor interdisciplinare în managementul conflictelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea unui cod de comportament responsabil pentru rezolvarea conflictelor.
B.4. Psihologia educațională	Doi	<p>Cunoașterea și valorificarea obiectivelor serviciului psihologic în unitatea școlară:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și analiza obiectivelor serviciului psihologic în unitatea școlară;

-
- cunoașterea și respectarea documentelor de tip reglator ale activității psihologului școlar;
  - analiza formelor de organizare a serviciului psihologic;
  - cunoașterea și respectarea funcțiilor psihologului școlar;
  - respectarea confidențialității.

Utilizarea metodelor de cercetare psihologică:

- utilizarea metodelor și tehnicilor de psihodiagnostic, psihocorecție, psihoterapie, psihoprofilaxie;
- organizarea consultativă a orientării școlare și profesionale;
- cercetarea randamentului școlar al grupurilor sociale;
- studierea gradului pregătirii psihologice pentru școală/ gimnaziu/ liceu;
- soluționarea problemelor de inadaptare școlară;
- acordarea consultației administrației școlii în planificarea activităților educaționale.

Unu Valorificarea obiectivelor serviciului psihologic în unitatea școlară:

- identificarea modelelor de organizare a serviciului psihologic în sfera educațională;
- respectarea documentelor de tip reglator ale activității psihologului școlar;
- respectarea confidențialității.

Elaborarea recomandărilor de cercetare psihologică a elevilor prin psihodiagnostic, psihocorecție, psihoterapie, psihoprofilaxie:

- facilitarea relațiilor interpersonale din cadrul colectivului de elevi;
- organizarea serviciului consultativ;
- diagnosticul individual al personalității elevului;
- psihoprofilaxia dificultăților activității de învățare;
- promovarea experimentelor formative în scopul eficientizării învățării;
- asistență psihologică acordată elevilor în situații critice;

organizarea trainingurilor tematice.

Superior Elaborarea sugestiilor de eficientizare a serviciului psihologic în școală:

- analiza comparativă a serviciului psihologic în plan mondial, național;
- participarea la proiecte locale/ naționale/ internaționale în domeniul serviciului psihologic școlar;
- elaborarea de recomandări pentru factorii de decizie în vederea modernizării activității serviciului psihologic în unitatea școlară;

Optimizarea mecanismelor psihologice de formare a personalității elevilor:

- analiza psihopedagogică a cauzelor nereușitei școlare;
  - profilaxia și corecția dificultăților educaționale și a comportamentului delinvent;
  - diagnosticul diferențelor individuale;
  - prevenirea șocurilor de natură nevrotică și a suprasolicității psihologice a elevilor;
  - recuperarea devierilor de ordin psihologic;
  - asistența psihologică a grupurilor de risc.
-

4.4.2. Domeniul general de formare continuă *Didactica disciplinei și specialitatea*

Subdomenii	Gradul didactic	Competențe
1. Valorificarea fundamentelor teoretice ale specialității și didacticii disciplinei	Doi	Cunoașterea/aplicarea fundamentelor teoretice ale disciplinei: <ul style="list-style-type: none"> - identificarea și selectarea informațiilor relevante cu referire la specialitate; - gestionarea eficientă a cunoștințelor teoretice; - cunoașterea locului disciplinei în sistem și stabilirea legăturilor interdisciplinare; - utilizarea corectă a limbajului specific disciplinei predate; - valorificarea potențialului educativ al disciplinei; - achiziționarea cunoștințelor teoretice în contextul modernizării disciplinei; - utilizarea cunoștințelor specifice disciplinei predate în valorificarea conținuturilor altei

---

---

discipline.

Cunoașterea și aplicarea eficientă a didacticii disciplinei:

- posedarea și valorificarea în activitatea didactică a cunoștințelor din pedagogie, psihologia generală și psihologia copilului;
- cunoașterea conținutului manualelor școlare alternative și al materialelor auxiliare și selectarea adecvată a acestora;
- promovarea principiilor didactice ale disciplinei în transpunerea didactică.

Utilizarea strategiilor educaționale centrate pe elev:

- aplicarea în activitatea educațională a unor metode formative/ interactive;
- axarea în activitatea didactică pe reprezentările elevilor;
- proiectarea/ realizarea unor secvențe de lecții în care să fie asigurată diferențierea și individualizarea procesului de predare-învățare.

Unu - Valorificarea fundamentelor teoretice ale disciplinei:

- aprecierea cunoștințelor teoretice în funcție de noile realități ale activității profesionale;
- interpretarea rezultatelor investigațiilor din domeniul disciplinei;
- selectarea adecvată a surselor de specialitate, științifice, didactice.

Elaborarea sugestiilor pentru asigurarea calității educației în cadrul disciplinei predate:

- identificarea nevoilor de educație ale elevilor și proiectarea activității educațional-formative în baza acestora;
- elaborarea sugestiilor pentru perfecționarea procesului de predare-învățare în cadrul disciplinei predate din perspectiva asigurării calității;
- proiectarea unor demersuri didactice axate pe principiul inderdisciplinar;
- elaborarea de sugestii privind optimizarea și diversificarea activităților didactice.

Proiectarea strategiilor educaționale centrate pe elev:

- valorificarea contextelor reale în organizarea

	<p>situațiilor de învățare;</p> <ul style="list-style-type: none"> - valorificarea în activitatea didactică a cunoștințelor empirice, a experienței de viață și a intereselor elevilor; - proiectarea unor demersuri didactice în care să fie asigurată diferențierea și individualizarea procesului de predare-învățare.
--	---

Superior Dezvoltarea fundamentelor teoretice ale disciplinei:

- compararea diverselor opinii asupra unor probleme referitoare la disciplină;
- adaptarea fundamentelor teoretice ale disciplinei la situațiile practice;
- integrarea valorilor educaționale imanente și a celor în actu (produse în timpul predării-învățării/ studiului/ cercetării) ale disciplinei.

Elaborarea unor sugestii metodologice pentru dezvoltarea didacticii disciplinei în perspectiva asigurării calității educației:

- elaborarea sugestiilor pentru modernizarea actualelor strategii și tehnologii de predare-învățare;
- propunerea modalităților de folosire în activitatea didactică a materialelor și mijloacelor didactice;
- elaborarea sugestiilor în ceea ce privește munca în echipa profesorală, planificarea activității la clasă, modalitățile de motivare a elevilor pentru învățare.

Elaborarea strategiilor educaționale centrate pe elev:

- valorificarea în predare a situațiilor practice relevante;
- dirijarea învățării în sensul utilizării cunoștințelor pentru rezolvarea unor situații- problemă cu conținut practic aplicativ;
- elaborarea exemplelor de situații prin care să fie operații nalizate în practică cunoștințele teoretice.

<p>2. Proiectarea și dezvoltarea curriculară</p>	<p>Doi</p>	<p>Cunoașterea și aplicarea tipurilor de proiectare didactică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea și revizuirea proiectului didactic de lungă durată; - elaborarea proiectului didactic de scurtă durată; - proiectarea secvențelor didactice; - planificarea lecției și a altor activități educaționale
---	-------------------	--

în corespundere cu cerințele lecției contemporane.

Argumentarea perspectivei interdisciplinare în proiectarea didactică:

- identificarea avantajelor proiectării didactice din perspectivă interdisciplinară;
- proiectarea unor secvențe didactice din perspectivă interdisciplinară.

Proiectarea experiențelor de învățare prin care se promovează educația pentru cetățenie democratică:

- identificarea caracteristicilor educației pentru cetățenie democratică;
  - proiectarea unui demers didactic în perspectiva educației pentru cetățenie democratică.
-

Unu Elaborarea sugestiilor de optimizare a tipurilor de proiectare didactică:

- identificarea criteriilor în funcție de care pot fi optimizate tipurile de proiectare didactică.

Aplicarea principiului interdisciplinarității și transdisciplinarității în proiectarea didactică:

- identificarea avantajelor proiectării didactice din perspectivă transdisciplinară;
- proiectarea unei activități educaționale din perspectivă interdisciplinară/ trans-disciplinară.

Proiectarea experiențelor de învățare în care elevii vor fi antrenați în exersarea activă a cetățeniei:

- proiectarea activităților didactice care promovează educația pentru cetățenie democratică;
  - proiectarea unor activități educative pentru dezvoltarea simțului responsabilității, a unor comportamente și atitudini conforme normelor morale/ sociale specifice unei societăți democratice.
-

Superior Elaborarea sugestiilor de perfecționare/modernizare a Curriculumului disciplinar:

- elaborarea sugestiilor de perfecționare/modernizare a Curriculumului disciplinar din perspectivă inter/ transdisciplinară.

Elaborarea de sugestii pentru redactarea unor proiecte în școală/ comunitate în perspectiva promovării educației pentru cetățenie democratică:

- proiectarea unor activități pentru un plan de acțiune în școală/ comunitate, din perspectiva educației pentru cetățenie democratică.

---

3. Organizarea și realizarea procesului educațional

Doi Aplicarea algoritmilor optimi în realizarea procesului educațional:

- utilizarea datelor despre elevi, a observărilor și sugestiilor colegilor pentru îmbunătățirea practicii de predare;
- crearea premiselor/ condițiilor necesare pentru organizarea eficientă a procesului educațional;
- utilizarea unei varietăți de strategii didactice care încurajează dezvoltarea gândirii critice a elevului.

Axarea în desfășurarea procesului educațional pe formarea de competențe:

- realizarea unor activități educative în scopul dezvoltării deprinderilor elevilor de a învăța cum să învețe;
- orientarea activităților școlare și extrașcolare în scopul cultivării la elevi a valorilor universale și naționale;
- utilizarea adecvată a strategiilor didactice care încurajează comunicarea și acceptarea ideilor celui alt și prin care elevii învață a-și asuma responsabilitățile individuale și colective.

Aplicarea tehnicilor de transfer al deprinderilor în activitățile extracurriculare și extrașcolare:

- proiectarea și organizarea activității educaționale în colaborare cu comunitatea;
  - responsabilizarea pentru rolul social asumat.
-

Unu Dezvoltarea, consolidarea și perfecționarea premiselor/ condițiilor pentru organizarea eficientă a procesului educațional:

- selectarea strategiilor educaționale adecvate vârstei, pregătirii anterioare, valorilor culturale și nevoilor individuale de educație ale elevilor;
- articularea strategiilor didactice în scopul cultivării, prin activitățile educaționale, a simțului responsabilității, a unor comportamente și atitudini conforme normelor morale;
- elaborarea modalităților de optimizare a activității frontale cu cea de grup și individuală;
- optimizarea tehnologiei de predare-învățare centrate pe elev.

Desfășurarea demersului didactic axat pe formarea de competențe:

- identificarea avantajelor realizării procesului educațional axat pe formarea de competențe;
- organizarea și desfășurarea în mod efectiv a activităților educaționale în cadrul cărora elevii învață să-și formeze/ dezvolte competența comunicativă, competența civică, competența lingvistică, competența de cercetare.

Aplicarea tehnicilor de cunoaștere a problemelor socio-educaționale în consilierea/ orientarea/ integrarea socio-psiho-pedagogică a elevilor:

- elaborarea de strategii eficiente ale parteneriatului școală - comunitate;
- manifestarea capacității de a diagnostica așteptările și interesele familiei.

Superior Elaborarea sugestiilor metodologice pentru eficientizarea procesului educațional:

- elaborarea de recomandări pentru utilizarea adecvată a strategiilor didactice care încurajează comunicarea și acceptarea ideilor celuilalt;
  - elaborarea de sugestii privind aplicarea tehnologiilor didactice care stimulează interesul și motivația elevilor pentru învățare și aplicarea cunoștințelor în practică;
  - elaborarea sugestiilor metodologice pentru valorificarea învățării centrate pe elev.
-

Elaborarea sugestiilor metodologice pentru desfășurarea unui demers didactic axat pe formarea de competențe:

- recomandarea sugestiilor pentru realizarea unor activități educative în scopul dezvoltării deprinderilor elevilor de a învăța cum să învețe;
- propunerea unor proiecte didactice axate pe formarea la elevi a competențelor. Elaborarea sugestiilor metodologice pentru consilierea/ orientarea/ integrarea socio-psiho-pedagogică a elevilor:
- recomandarea sugestiilor în perspectiva realizării unor activități pentru consilierea/ orientarea/ integrarea socio-psiho-pedagogică a elevilor.

---

4. Proiectarea și realizarea evaluării rezultatelor școlare

Doi

Proiectarea procesului de evaluare:

- proiectarea secvențelor de evaluare inițială, formativă, sumativă;
- proiectarea unor modele de probe de evaluare la disciplină în care să fie incluse toate tipurile de itemi;
- elaborarea criteriilor de evaluare a portofoliilor elevilor.

Analiza și aplicarea diverselor strategii de evaluare, autoevaluare:

- cunoașterea punctelor tari și a punctelor slabe ale diverselor metode de evaluare;
- utilizarea unei game variate de demersuri de evaluare a rezultatelor elevilor;
- angajarea elevilor în procesul de autoevaluare și interevaluare.

Monitorizarea progresului elevului și asigurarea conexiunii inverse asupra progresului:

- furnizarea feedback-ului constructiv;
  - folosirea rezultatelor evaluării pentru revizuirea activității;
  - monitorizarea continuă a progresului elevilor.
-

	<p>Unu Elaborarea unor grile de evaluare pentru produsele realizate de elevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea unor criterii, indicatori, nivele de performanță pentru formatul unei grile de evaluare. <p>Utilizarea rezultatelor evaluării pentru îmbunătățirea procesului de predare-învățare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza rezultatelor evaluării și utilizarea acestora pentru perfecționarea predării.
	<p>Superior Trasarea unor direcții de perfecționare a procesului de evaluare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea unor sugestii pentru perfecționarea procesului de evaluare; - elaborarea unui model propriu de evaluare a lecției. <p>Elaborarea noilor modalități de implicare a elevilor în actul autoevaluării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proiectarea unui algoritm pentru autoevaluare; - elaborarea unor exerciții intermediare, de natură să le permită elevilor să-și autoevalueze procesul de învățare.
<p>5. Proiectarea și realizarea subiectelor de cercetare profesională</p>	<p>Doi Aplicarea metodologiei cercetării științifice în elaborarea raportului de autoevaluare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și aplicarea criteriilor de elaborare a raportului de autoevaluare; - analiza în baza unei metodologii științifice a procesului instructiv-educativ cu scopuri ameliorative; - adaptarea continuă la noile idei și experiențe educaționale; - dezvoltarea abilității de cercetare.
	<p>Unu Aplicarea metodologiei cercetării științifice în elaborarea raportului de autoevaluare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilirea priorităților în domeniul de cercetare profesională; - justificarea metodologiei de cercetare aleasă; - stabilirea unui cod etic de care se va conduce în procesul cercetării. <p>Elaborarea unor publicații științifico-metodice ca rezultat al cercetărilor profesionale.</p>

Superior Aplicarea metodologiei cercetării științifice în elaborarea lucrării metodice și a publicațiilor de specialitate:

- inițierea unui proiect de cercetare profesională;
- adaptarea teoriilor pedagogice la situațiile practice;
- proiectarea/ implementarea subiectelor de cercetare profesională care să conducă la elaborarea de soluții pentru anumite probleme din domeniul educației și învățământului.

Utilizarea în activitatea profesională a rezultatelor cercetării științifice din psihopedagogie și alte domenii:

- analiza unor cercetări din domeniul psihopedagogiei și al specialității;
-

6. Managementul clasei și coordonarea cross-curriculară

Doi Cunoașterea și valorificarea în activitatea profesională a dimensiunilor managementului clasei (dimensiunea psihologică, dimensiunea ergonomică, dimensiunea socială, dimensiunea normativă, dimensiunea operațională, dimensiunea inovatoare).
Cunoașterea și exercitarea funcțiilor manageriale ale cadrului didactic (planificare, organizare, control și îndrumare, evaluare, consiliere, decizie educațională).
Aplicarea sugestiilor pentru valorificarea eficientă a componentelor managementului clasei (managementul conținutului, managementul comportamentului, managementul acordului).
Identificarea subiectelor cross-curriculare:

- stabilirea unor subiecte cross-curriculare în cadrul unor discipline pe arii curriculare.

Unu Elaborarea de soluții pentru rezolvarea unor situații-problemă din clasa de elevi:

- evaluarea comportamentelor elevilor din perspectiva regulilor/ normelor existente în familie, școală, societate;
- recomandarea de sugestii pentru soluționarea unor probleme specifice clasei de elevi.

Recomandarea unor modalități de valorificare eficientă a funcțiilor manageriale ale cadrului didactic (planificare, organizare, control și îndrumare, evaluare, consiliere, decizie educațională).

Elaborarea de sugestii pentru valorificarea eficientă a componentelor managementului clasei

(managementul conținutului, managementul comportamentului, managementul acordului).

Aplicarea unor algoritmi în proiectarea subiectelor cross-curriculare:

- stabilirea unor algoritmi în proiectarea subiectelor cross-curriculare.

Superior Elaborarea de sugestii privind eficientizarea procesului managerial la clasă:

- recomandarea unor modalități de valorificare creativă a componentelor managementului clasei și a funcțiilor manageriale ale cadrului didactic.

Elaborarea de sugestii pentru proiectarea subiectelor cross-curriculare:

- proiectarea unui pachet de subiecte cross-curriculare;
- recomandarea de variante optime pentru proiectarea subiectelor cross-curriculare.

---

7. Gestionarea propriei formări continue

Doi

Aplicarea criteriilor de evaluare a activității profesionale:

- monitorizarea performanțelor profesionale;
- selectarea criteriilor de evaluare/ autoevaluare a activității profesionale;
- aplicarea criteriilor în evaluarea/ autoevaluarea lecției și a activităților extrașcolare.

Identificarea necesităților și a priorităților de formare profesională continuă:

- analiza critică a activității didactice;
- identificarea necesităților de formare profesională continuă;
- determinarea priorităților în formarea/ perfecționarea profesională.

Cunoașterea și aplicarea diverselor strategii de formare continuă:

- informarea permanentă asupra noutăților din domeniul formării continue;
  - valorificarea unor strategii de formare continuă în funcție de necesitățile de formare profesională.
-

Unu Stabilirea propriilor criterii de evaluare/ autoevaluare a activității profesionale:

- evaluarea critică a propriilor prestații didactice;
- elaborarea unor criterii pentru evaluarea/ autoevaluarea adecvată a activității didactice.

Elaborarea unui program personal de formare continuă:

- stabilirea unui plan de studiu individual care să reflecte propriile nevoi de dezvoltare profesională;
- stabilirea unui algoritm și a unor componente pentru un program personal de formare continuă;
- completarea componentelor unui program personal de formare profesională continuă.

Realizarea unor activități de formare continuă a personalului didactic:

- elaborarea unui demers de formare continuă a personalului didactic;
- valorificarea demersului de formare continuă a personalului didactic.

Superior Elaborarea unor sugestii de îmbunătățire a metodologiei de evaluare/ autoevaluare a activității profesionale:

- aprecierea metodologiei de evaluare/ autoevaluare a activității cadrului didactic;
- elaborarea sugestiilor de perfecționare a metodologiei și a stilului de predare personal/ al colegilor;
- deschidere față de tendințele novatoare necesare dezvoltării profesionale.

Elaborarea de recomandări în scopul asigurării calității procesului de dezvoltare profesională a cadrelor didactice:

- propunerea unor surse informaționale adecvate nevoilor de dezvoltare profesională;
- înaintarea inițiativelor de îmbunătățire a calității procesului de dezvoltare profesională a cadrelor didactice.

Realizarea unor activități de formare profesională a cadrelor didactice:

- realizarea/ coordonarea unor activități de formare continuă, cum ar fi: stagii de formare, cursuri speciale, proiecte educaționale, proiecte de

---

management școlar.

- proiectarea de direcții de acțiune în vederea valorificării unor elemente valoroase ale pedagogiei alternative.
-

4.4.3. Domeniul general de formare continuă *Tehnologii informaționale și comunicaționale*

Subdomenii	Gradul didactic	Competențe
1. Conceptele de bază ale tehnologiei informației	Doi	<p>Fundamentele teoretice ale informaticii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea noțiunii de informație și înțelegerea metodelor de reprezentare a informației; - cunoașterea purtătorilor statici și a purtătorilor dinamici de informație; - înțelegerea noțiunii cantitatea de informație și cunoașterea unității de măsură a cantității de informație; - cunoașterea datelor orientative care se referă la cantitatea de informație într-o pagină de text, o fotografie, o imprimare sonoră, un film video. <p>Structura și funcționarea calculatorului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea unităților funcționale ale calculatorului: procesorului, memoriei interne, dispozitivului de intrare, dispozitivului de ieșire, memoriei externe; - înțelegerea noțiunilor de resurse tehnice (hardware) și resurse programate (software). <p>Resursele tehnice ale calculatorului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și utilizarea tastaturii, vizualizatorului, șoricelului și a imprimantelor. <p>Rețele de calculatoare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea structurii și cunoașterea domeniilor de utilizare a rețelilor locale, regionale și globale; - utilizarea rețelilor din laboratorul de informatică. <p>Ergonomia și ocrotirea sănătății:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și respectarea regulilor de ocrotire a sănătății în cazul lucrului permanent la calculator: poziția corectă a capului, brațelor, corpului și picioarelor; pauzele de odihnă, exercițiile de înviorare;

-
- cunoașterea și respectarea măsurilor de precauție în cazul utilizării calculatoarelor: siguranța cablurilor, excluderea suprasolicitărilor în rețelele electrice, neadmiterea folosirii echipamentelor cu carcase dezasamblate.
-

Unu Fundamentele teoretice ale informaticii:

- înțelegerea noțiunii sistem binar de informație și a modului de codificare și de decodificare a textelor;
- estimarea orientativă a cantității de informație într-un text.

Structura și funcționarea calculatorului:

- înțelegerea noțiunii de algoritm, cunoașterea noțiunilor de instrucțiune și program;
- înțelegerea algoritmului de funcționare a calculatorului.

Resursele tehnice ale calculatorului:

- cunoașterea principiului de funcționare a procesorului și a memoriei interne;
- cunoașterea și utilizarea cititorului de documente;
- cunoașterea parametrilor supercalculatoarelor, calculatoarelor mari, mini- calculatoarelor, microcalculatoarelor.

Rețele de calculatoare:

- cunoașterea principalelor linii de transmitere a informației: cabluri telefonice, cabluri cu fire torsadate, cabluri coaxiale, cabluri cu fibre optice, linii cu unde radio;
- cunoașterea tehnologiei client-server și a tehnologiei egal-la-egal.

Ergonomia și ocrotirea sănătății:

- înțelegerea necesității creării pentru utilizatorii tehnicii de calcul a unui mediu adecvat de muncă;
  - cunoașterea eventualelor probleme de sănătate care pot apărea la cei ce utilizează permanent calculatorul: afecțiuni ale ochilor, dureri de mijloc, afecțiuni ale spatelui.
-

Superior Fundamentele teoretice ale informaticii:

- înțelegerea modului de codificare și de decodificare a imaginilor și a secvențelor sonore;
  - estimarea orientativă a cantității de informație într-o pagină de text, o fotografie, o imprimare sonoră, un film video.
-

Resursele tehnice ale calculatorului:

- înțelegerea noțiunii capacitatea de prelucrare a procesorului și a unității de măsură a acesteia;
- înțelegerea noțiunilor capacitatea memoriei și timpul de acces;
- estimarea resurselor informaționale necesare pentru implementarea instruirii asistate de calculator;
- cunoașterea domeniilor de aplicare a supercalculatoarelor, calculatoarelor mari, minicalculatoarelor și a microcalculatoarelor în procesele de instruire
- și management educațional.

Rețele de calculatoare:

- înțelegerea principiului de funcționare și cunoaștere a caracteristicilor principale ale liniilor de transmitere a informației: cabluri telefonice, cabluri cu fire torsadate, cabluri coaxiale, cabluri cu fibre optice, linii cu unde radio;
- cunoașterea tehnologiei client-server și a tehnologiei egal-la-egal în procesul instruirii și managementului educațional.

Ergonomia și ocrotirea sănătății:

- cunoașterea și asigurarea condițiilor necesare pentru crearea unui mediu adecvat de muncă: lumină și ventilație adecvată; amplasarea corectă a vizualizatorului, a tastaturii și șoricelului, a altor echipamente periferice; utilizarea scaunelor ajustabile.

---

2. Sisteme de operare**Doi****Sisteme de calcul:**

- cunoașterea noțiunii sistem de calcul și a componentelor acestuia;
- cunoașterea noțiunilor sistem de operare și programe de aplicații;
- cunoașterea și utilizarea funcțiilor sistemului de operare.

Tehnici de lucru cu calculatorul:

- cunoașterea obiectelor grafice de pe masa de lucru: pictograme, ferestre, cursorul șoricelului, bara de lucrări, meniuri, și a tehnicilor de lucru cu acestea;
- pornirea și oprirea calculatorului, restartarea calculatorului, tehnici de lucru cu echipamentele

---

periferice.

Organizarea fișierelor și directoarelor:

- cunoașterea noțiunii de fișier și director;
- înțelegerea structurii arborescente a sistemului de fișiere și a modului în care sistemul de operare afișează în ordine ierarhică discurile, directoarele, fișierele.

Tehnici de lucru cu textul:

- vizualizarea textelor și tipărirea textului la imprimantă;
- operațiile de salvare și de citire a textelor de pe discurile magnetice.

Tehnici de lucru cu imaginile:

- vizualizarea și tipărirea imaginilor la imprimantă și/ sau salvarea lor pe un suport de memorie externă.

Lucrul cu aplicațiile multimedia:

- cunoașterea noțiunii multimedia și rularea fișierelor multimedia.

Lucrul în rețea:

- înțelegerea modului de funcționare și utilizarea în comun a resurselor din rețea.

Bazele dreptului informatic:

- înțelegerea necesității de a proteja interesele producătorilor și utilizatorilor de produse informatice;
- cunoașterea și respectarea regulilor de prevenire a principalelor infracțiuni informatice.

Securitatea datelor și programelor:

- cunoașterea termenului de virus și posibilele efecte ale acestuia;
- cunoașterea căilor de pătrundere a virușilor în calculator;
- scanarea antivirus a fișierelor, directoarelor, discurilor, sistemului de calcul în ansamblu.

Unu Sisteme de asistență:

- cunoașterea structurii manualului de asistență;
- utilizarea sistemului de asistență.

Organizarea fișierelor și directoarelor:

- cunoașterea proprietăților dosarelor și fișierelor;
- cunoașterea și utilizarea operațiilor ce pot fi efectuate asupra dosarelor și fișierelor;

-
- căutarea de fișiere după anumite criterii: nume, conținut, data creării, mărime.

Tehnici de lucru cu textul:

- introducerea textului de la tastatură;
- cunoașterea și efectuarea operațiilor de inserare și ștergere a fragmentelor de text;
- cunoașterea și efectuarea operațiilor de decupare și lipire a fragmentelor de text;
- cunoașterea și efectuarea operațiilor de căutare și înlocuire a fragmentelor de text.

Tehnici de lucru cu imaginile:

- cunoașterea etapelor de prelucrare a unei imagini;
- cunoașterea destinației și proprietăților instrumentelor de desenat;
- folosirea instrumentelor de desenat.

Lucrul cu aplicațiile multimedia:

- utilizarea aplicației de înregistrare și redare a sunetului;
- utilizarea aplicației de prelucrare a fișierelor audio.

Lucrul în rețea:

- înțelegerea consecințelor intervențiilor inopinate în resursele comune din rețea;
- partajarea resurselor în rețea: stabilirea nivelului de acces și măsurile de securitate. Bazele dreptului informatic:
- cunoașterea noțiunilor dreptul de autor, marcă, licență;
- cunoașterea și aplicarea legilor referitoare la drepturile de autor, mărcile și denumirile de origine.

Securitatea datelor și programelor:

- actualizarea definițiilor antivirus;
- instalarea și actualizarea programelor antivirus.

Superior Lucrul cu aplicațiile multimedia:

- utilizarea aplicației de înregistrare și redare a fișierelor video;
- utilizarea aplicației de prelucrare a fișierelor video.

Lucrul în rețea:

- elaborarea de resurse educaționale comune pentru utilizarea în rețea.

Bazele dreptului informatic:

- elaborarea de indicații metodice privind educarea

		<p>unei culturi informaționale care ar asigura respectarea legilor referitoare la drepturile de autor, mărcile</p> <ul style="list-style-type: none"> - și denumirile de origine; - elaborarea de indicații metodice privind prevenirea principalelor infracțiuni informatice. <p>Securitatea datelor și programelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea modului de utilizare a parolelor pentru protecția calculatorului personal și a mediilor de lucru; - înțelegerea modului de utilizare a parolelor pentru protecția fișierelor; - crearea și ștergerea conturilor de utilizator, administrarea drepturilor de acces.
3. Procesare de text	Doi	<p>Aplicații de procesare a textelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și utilizarea facilităților destinate pentru vizualizarea și tipărirea documentelor; - cunoașterea obiectelor din componența unui document: textul, tabelele, imaginile, secvențele multimedia. <p>Operațiile de bază pentru procesarea textelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și utilizarea facilităților destinate pentru procesarea textelor: introducerea și selectarea informațiilor, copiere, mutarea și ștergerea informațiilor, căutarea și înlocuirea informațiilor; - salvarea documentului sub același nume sau sub un alt nume; - cunoașterea celor mai răspândite formate de fișiere: txt, doc, rtf, html; - salvarea documentului sub un alt format de fișier.
	Unu	<p>Formatarea caracterelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea proprietăților principale ale unui caracter: fontul, stilul de afișare, dimensiunile de caractere; - schimbarea fontului și dimensiunilor de caractere, schimbarea stilului de afișare: regular, italic, bold, bold italic; - atribuirea de efecte speciale: indice inferior, indice superior, tăierea cu o linie, animații. <p>Formatarea paragrafelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea proprietăților principale ale unui

-
- paragraf: alinierea, indentarea, spațierea;
- cunoașterea și utilizarea facilităților de formatare a paragrafelor: alinierea și indentarea paragrafelor, spațierea rândurilor, aplicarea spațierii înainte și după paragraf;
  - preluarea formătărilor unui paragraf selectat și aplicarea acestora altor paragrafe;
  - atribuirea de efecte speciale: încadrarea paragrafelor în diverse tipuri de chenare, umbrirea paragrafelor.

Formatarea paginilor:

- cunoașterea și utilizarea facilităților destinate formătărilor paginilor: stabilirea dimensiunilor fizice, orientarea, marginile, dimensiunile antetului și subsolului, alinierea textului.

Liste:

- cunoașterea și utilizarea facilităților destinate pentru crearea și modificarea listelor.

Tabele:

- cunoașterea și utilizarea facilităților destinate creării și modificării tabelor, inserarea tabelor standard.

Obiecte:

- cunoașterea și utilizarea obiectelor ce pot fi inserate într-un document: tabele, formule, imagini, secvențe sonore, secvențe video.

Diagrame:

- cunoașterea și utilizarea principalelor tipuri de diagrame: cu coloane, cu bare, liniare, circulare.

Superior Formatarea paginilor:

- cunoașterea și utilizarea facilităților destinate organizării documentului pe pagini: inserarea delimitatorului de pagină, aplicarea numerotării automate a paginilor dintr-un document, inserarea delimitatorului de secțiune, stabilirea formatelor de pagină pentru secțiuni distincte.

Stiluri și șabloane:

- formatarea caracterelor și a paragrafelor cu ajutorul stilurilor predefinite;
- modificarea stilurilor existente și crearea de stiluri proprii;
- utilizarea șablonelor predefinite pentru crearea

-
- unor documente noi;
  - modificarea șabloanelor existente și crearea de șabloane proprii.

Liste:

- utilizarea stilurilor predefinite pentru crearea și formatarea listelor;
- crearea stilurilor proprii de liste.

Tabele:

- formatarea tabelelor: alinierea, modul de aranjare a textului în jurul tabelului, aplicarea formataților predefinite de tabel.

Obiecte:

- inserarea, ștergerea, mutarea și redimensionarea obiectelor;
- copierea și mutarea obiectelor între documente.

Diagrame:

- crearea și formatarea diagramelor cu ajutorul aplicațiilor încorporate în editorul de texte;
- alegerea tipului de diagramă în funcție de specificul datelor supuse prelucrării.

Correspondența combinată:

- cunoașterea și utilizarea obiectelor necesare pentru crearea corespondenței combinate: sursa de date și documentul principal;
- cunoașterea principiului de combinare a informațiilor din sursa de date și documentul principal;
- crearea și editarea documentului principal și a sursei de date;
- crearea corespondenței combinate prin inserarea automată a informațiilor din sursa de date în documentul principal.

Verificarea textelor:

- cunoașterea modului în care se efectuează analiza lexicală și analiza gramaticală a textelor;
  - setarea informațiilor referitoare la limba sau limbile în care este scris documentul;
  - verificarea lexicală și gramaticală a textului;
  - utilizarea și actualizarea dicționarelor electronice.
-

4. Calcul tabelar	Doi	<p>Aplicații de calcul tabelar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și utilizarea facilităților destinate vizualizării și tipăririi foilor de calcul: deschiderea și închiderea unei agende de lucru, setarea/ modificarea ariei de tipărire, vizualizarea documentelor înainte de tipărire; - cunoașterea și setarea opțiunilor de imprimare: tipărirea întregului document sau a unor pagini, indicarea numărului dorit de copii. <p>Operațiile de bază cu foile de calcul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redenumirea foilor de calcul; - eliminarea, copierea și mutarea foilor de calcul; - salvarea agendei de lucru sub același nume sau cu un alt nume; - cunoașterea și utilizarea celor mai răspândite formate de fișiere: xls, txt, csv, html; - salvarea agendei de lucru sub un alt format de fișier. <p>Structura foilor de calcul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și utilizarea elementelor foilor de calcul și a modului de adresare a celulelor; - cunoașterea datelor ce pot fi introduse într-o celulă: valori și formule; - înțelegerea noțiunii de calcul tabelar. <p>Introducerea și editarea datelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - introducerea numerelor, textului, datelor calendaristice, mărcilor de timp.
	Unu	<p>Introducerea și editarea datelor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - introducerea formulelor; - modificarea, copierea și mutarea conținutului unei celule; - căutarea și înlocuirea datelor. <p>Diagrame:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și utilizarea diagramelor cu coloane, cu bare, liniare, circulare; - înțelegerea interdependenței dintre valorile domeniului de date ale diagramei și dimensiunile indicatorilor de date.

Superior Introducerea și editarea datelor:

- inserarea celulelor, a rândurilor și coloanelor;
- ștergerea conținutului celulelor, al rândurilor și a coloanelor;
- eliminarea celulelor, a rândurilor și coloanelor.

Tipuri de date:

- înțelegerea noțiunii tip de date;
- cunoașterea și utilizarea tipurilor de date frecvent utilizate: număr, dată calendaristică, marcă de timp, text, logic, eroare.

Formatarea datelor:

- formatarea rândurilor, a coloanelor și celulelor;
- formatarea conținutului celulelor.

Formule și calcule:

- cunoașterea noțiunilor de operator, operand și formulă;
- cunoașterea și utilizarea operatorilor aritmetici, a operatorilor relaționali și a operatorului pentru texte;
- cunoașterea și utilizarea adreselor relative și a adreselor absolute;
- crearea formulelor utilizând adrese de celule, constante și operatori aritmetici;
- cunoașterea algoritmului de evaluare automată a formulelor;
- cunoașterea erorilor standard asociate operatorilor aritmetici;
- cunoașterea noțiunilor de funcție, argument, valoare returnată;
- crearea formulelor folosind funcțiile: sumă, medie, minim, maxim, numărare.

Diagrame:

- crearea diagramelor cu ajutorul asistentului pentru diagrame;
  - alegerea tipului de diagramă în funcție de specificul datelor supuse prelucrării;
  - copierea, mutarea diagramei în aceeași agendă de lucru sau în agende de lucru diferite.
-

---

5. Baze de date**Doi****Concepte ale bazelor de date:**

- cunoașterea noțiunilor bază de date și sistem de gestiune a bazelor de date;
- înțelegerea conceptului de bază relațională de date;
- înțelegerea modului de reprezentare a relațiilor prin tabele;
- înțelegerea operațiilor de bază care pot fi efectuate în cazul bazelor de date: introducerea datelor, actualizarea datelor, prelucrarea datelor, interogarea bazei de date, crearea rapoartelor;
- cunoașterea obiectelor unei baze de date: tabele, formulare, interogări, rapoarte;
- înțelegerea destinației fiecărui obiect al bazei de date: tabele, formulare, interogări, rapoarte.

Utilizarea aplicației de baze de date:

- deschiderea și închiderea aplicației de gestiune a bazelor de date;
  - vizualizarea bazelor de date și a obiectelor unei baze de date;
  - înțelegerea consecințelor intervențiilor inopinate în obiectele unei baze existente de date;
  - actualizarea datelor cu ajutorul formularelor;
  - vizualizarea și tipărirea rezultatelor interogărilor;
  - vizualizarea și tipărirea rapoartelor.
-

Unu**Tabele:**

- crearea tabelor;
- editarea înregistrărilor; Formulare:
- utilizarea formularelor;
- crearea formularelor.

Interogări:

- utilizarea interogărilor;
  - crearea interogărilor. Rapoarte:
  - utilizarea rapoartelor;
  - crearea rapoartelor.
-

Superior Prelucrarea datelor:

- sortarea înregistrărilor;
  - filtrarea înregistrărilor;
  - căutarea și înlocuirea valorilor;
  - gruparea și totalizarea datelor.
-

---

6. Prezentări

Doi **Aplicații de elaborare a prezentărilor:**

- cunoașterea și utilizarea facilităților destinate vizualizării, derulării și tipăririi prezentărilor: deschiderea și închiderea unei prezentări, setarea/modificarea opțiunilor de tipărire, vizualizarea documentelor înainte de derulare;
- cunoașterea și setarea opțiunilor de imprimare: tipărirea întregii prezentări sau a unor diapozitive, tipărirea rezumatelor, indicarea numărului dorit de copii.

Operațiile de bază asupra prezentărilor:

- redenumirea prezentărilor;
- eliminarea, copierea și mutarea diapozitivelor;
- salvarea prezentărilor sub același nume sau cu un alt nume;
- cunoașterea și utilizarea celor mai răspândite formate de fișiere: ppt, pps, jpg, html;
- salvarea prezentării sub un alt format de fișier.

Derularea prezentărilor:

- ascunderea și afișarea diapozitivelor;
- pornirea unei prezentări cu rulare automată;
- rularea automată a prezentării cu revenirea la anumite diapozitive;
- folosirea în procesul derulării a instrumentelor de referire: cursorului, stiloului, marcatorului, radierei.

Unu **Elaborarea prezentărilor:**

- inserarea și formatarea textelor;
- inserarea și formatarea tabelelor;
- inserarea și formatarea diagramelor;
- inserarea și formatarea imaginilor;
- inserarea și formatarea obiectelor;
- inserarea și formatarea diapozitivelor.

Superior **Elaborarea de prezentări-tip pentru desfășurarea activităților didactice:**

- cunoașterea noțiunilor de model (design) și de șablon;
- utilizarea modelelor predefinite de amplasare a conținutului pe diapozitive;
- formatarea diapozitivelor cu ajutorul modelelor predefinite;
- crearea prezentărilor noi utilizând șabloanele predefinite.

**7. Internet și
poștă
electronică**

Doi

Rețeaua Internet:

- cunoașterea destinației și a topologiei Internetului;
- înțelegerea noțiunilor de domeniu și subdomeniu, adrese Internet;
- cunoașterea și utilizarea tehnologiilor de cooperare în rețea client-server;
- cunoașterea destinației serviciilor WWW, poștei electronice, accesul calculatoarelor aflate la distanță, transferul de fișiere.

Serviciul WWW:

- cunoașterea și utilizarea unei aplicații de navigare pe Web;
- cunoașterea și utilizarea elementelor de bază ale paginilor Web;
- vizualizarea, păstrarea și tipărirea paginilor Web;
- descărcarea informațiilor din paginile Web;
- completarea formularelor on-line.

Căutarea informațiilor pe Internet:

- cunoașterea și utilizarea severelor de căutare a informațiilor;
- lucrul cu un server de căutare: căutarea informației în baza criteriilor simple și a celor complexe.

Serviciul de poștă electronică:

- înțelegerea conceptului de poștă electronică și a principiului de funcționare a serviciului respectiv;
- cunoașterea și utilizarea unei aplicații de poștă electronică;
- alcătuirea, trimiterea, citirea, salvarea, tipărirea și gestionarea mesajelor;
- utilizarea agendei de adrese.

Securitatea în Internet:

- conștientizarea riscului că datele trimise prin Internet pot fi interceptate, citite și modificate de alte persoane;
  - cunoașterea și respectarea regulilor de protecție de viruși;
  - cunoașterea și respectarea regulilor de etică de rețea;
  - cunoașterea opțiunilor de securitate ale programelor de navigare prin Internet.
-

Unu Rețeaua Internet:

- cunoașterea arhitecturii și a topologiei Internetului;
- cunoașterea destinației serverelor de nume și a metodelor de identificare a calculatoarelor în Internet.

Serviciul WWW:

- cunoașterea și utilizarea a metodelor de elaborare a paginilor Web cu ajutorul procesoarelor de texte.

Căutarea informațiilor pe Internet:

- cunoașterea algoritmilor de căutare a informațiilor în Internet, a avantajelor și constrângerilor acestora.

Serviciul de poștă electronică:

- cunoașterea și utilizarea listelor de adrese;
- cunoașterea și utilizarea metodelor de corespondență cu grupuri mari de persoane.

Securitatea în Internet:

- cunoașterea și utilizarea metodelor de restricționare a accesului la informațiile Web;
- setarea opțiunilor de securitate ale programelor de navigare prin Internet din laboratorul de informatică;
- cunoașterea și utilizarea unei aplicații de criptare și de decriptare a datelor.

Superior Rețeaua Internet:

- cunoașterea criteriilor și a metodelor de alegere a furnizorilor de servicii Internet;
- cunoașterea și utilizarea metodelor de restricționare a accesului elevilor la anumite informații din Internet.

Serviciul WWW:

- înțelegerea noțiunilor limbaj HTML și fișiere HTML;
- cunoașterea și înțelegerea termenilor site și client WWW;
- cunoașterea structurii interne a paginilor Web;
- înțelegerea conceptelor de elaborare a paginilor Web.

Serviciul de poștă electronică:

- crearea conturilor de poștă electronică;
- setarea opțiunilor programului de poștă electronică.

		<p>Securitatea în Internet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea și utilizarea unei aplicații de circulație a documentelor electronice; - cunoașterea și utilizarea facilităților oferite de mijloacele semnăturii digitale.
<p>8. Instruirea asistată de calculator</p>	<p>Doi</p>	<p>Înțelegerea tehnologiilor informaționale și a comunicației pentru a îmbogăți învățarea elevilor/ adulților:</p> <ul style="list-style-type: none"> - determinarea nevoilor de învățare ale elevilor prin prisma utilizării tehnologiilor informaționale și comunicaționale aprobate și recomandate de Ministerul Educației și Cercetării; - utilizarea mijloacelor tehnologiilor informaționale și comunicaționale pentru a avea acces și a dirija procesele de învățare a elevilor/ adulților. <p>Utilizarea produselor-program (software-ului) destinate instruirii asistate de calculator</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea proiectelor didactice bazate pe instruirea asistată de calculator; - evaluarea rezultatelor învățării elevului după activitățile asistate de calculator. <p>Soluționarea problemelor de ordin pedagogic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale pentru managementul clasei și al resurselor instituției; - utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale pentru pregătirea lecțiilor și pentru administrarea proceselor de predare-învățare.
	<p>Unu</p>	<p>Înțelegerea tehnologiilor informaționale și a comunicației pentru a îmbogăți învățarea elevilor/ adulților:</p> <ul style="list-style-type: none"> - selectarea strategiilor de învățare și a resurselor bazate pe utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale pentru a spijini nevoile și stilurile de învățare ale elevilor/ adulților; - crearea situațiilor de învățare în care elevii folosesc activ tehnologiile informaționale și comunicaționale pentru a sprijini nevoile și stilurile de învățare ale elevilor/ adulților. <p>Utilizarea și evaluarea produselor-program (software-ului) destinate instruirii asistate de</p>

---

calculator:

- abilitatea de a alege și a evalua materialele de învățare care au la bază tehnologia informației;
- adaptarea aplicațiilor destinate instruirii asistate de calculator la procesele și la conținutul specific ale curriculumului disciplinei predate;
- analiza facilităților tehnice ale aplicațiilor destinate instruirii asistate de calculator pentru atingerea scopurilor educaționale.

Soluționarea problemelor de ordin pedagogic:

- înțelegerea modului în care tehnologiile informaționale și comunicaționale pot ameliora procesele de învățare a elevului și cum îl pot ajuta să exploreze societatea informațională.

Superior Înțelegerea tehnologiilor informaționale și a comunicației pentru a îmbogăți învățarea elevilor/ adulților:

- crearea experiențelor de învățare în care elevii folosesc activ tehnologiile informaționale pentru a organiza, cerceta, interpreta, analiza, comunica și reprezenta cunoștințele;
- evaluarea eficienței abordărilor predării și învățării bazate pe folosirea tehnologiilor informaționale și comunicaționale.

Utilizarea, evaluarea și formularea cerințelor psihopedagogice față de produsele-program (software-ului) destinate instruirii asistate de calculator:

- abilitatea de a determina suporturi pedagogice fundamentale, tendințe etnice
- și de gen, relevanța educațională, impactul social și potrivirea pentru mediul clasei, pentru o învățare în colaborare și pentru interacțiunea între colegi;
- elaborarea de programe și lecții pe structuri de materii, care să fie incluse
- în activități adecvate asistate de calculator și difuzate prin rețeaua informațională a Ministerului Educației și Cercetării.

Soluționarea problemelor de ordin pedagogic:

- elaborarea de noi tehnologii de predare-învățare bazate pe realizările societății informaționale.
-

4.5. Particularitățile aplicării CURRICULUMULUI DE BAZĂ în procesul de formare profesională continuă a cadrelor didactice

CURRICULUMUL DE BAZĂ pentru formarea profesională continuă a cadrelor didactice reprezintă pentru prestatorii serviciilor respective și un cadru de referință pentru personalul didactic privind identificarea nevoilor și finalităților de formare profesională continuă.

1. Pentru prestatorii serviciilor de formare continuă a cadrelor didactice:

- corelarea programelor de formare continuă cu tipologia competențelor profesionale și posibila discrepantă de manifestare a acestora la cadrele didactice, incluse în procesul de formare continuă;
- organizarea și individualizarea programelor/ activităților de formare continuă pe categorii de cadre didactice, clasificate pe criterii de nevoi și grade didactice.

2. Pentru cadrele didactice (și manageriale):

- stabilirea nevoilor de formare profesională continuă de către cadrele didactice în raport cu diferite tipuri de competențe profesionale (nivel insuficient de formare);
- identificarea nevoilor de formare continuă a cadrelor didactice în raport cu gradele didactice obținute; de regulă, cadrele didactice fără grad didactic sau cadrele didactice cu grad didactic doi, pot avea diferite nevoi de formare continuă;
- orientarea în alegerea programelor, traseielor și formelor de profesionalizare de către cadrele didactice.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. *Codul Educației al Republicii Moldova*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.1319-324.
2. *Competences for democratic culture. Living together as equals in culturally diverse democratic societies*. Council of Europe, March 2016.
3. *Curriculum pentru Educație Timpurie*, MECC, Chișinău, 2018.
4. *Curriculumul la disciplina „Educație pentru societate”*, 2018.
5. *Curriculumul Național pe discipline școlare pentru învățământul primar, gimnazial și liceal*, 2018.
6. Cara, A. (coord.), Guțu, Vl., Gremalschi, A., Solovei, R., Baci, S. *Standarde de formare continuă a cadrelor didactice din învățământul secundar general*. Chișinău: Cartier, 2007.
7. Chicu, V. (coord.), Solovei, R., Hadîrcă, M., Paniș, A., Cara, A. *Formarea continuă a cadrelor didactice în contextual educației centrate pe el ce învață*. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2010.
8. Guțu, Vl. (coord.), Bîrnaz, N., Dandara, O., Goraș-Postică, V., Handrabura, L., Muraru, E., Paladi, F., Șevciuc, M., Velișco, N. *Cadrul de referință al Curriculumului Universitar*. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2015.
9. Guțu, Vl. (coord.expert), Crudu, V. (coord.gen.), Achiri, I., Bîrnaz, N., Chiorbă, C., Ciuvaga, V., Dandara, O., Darii, L., Gremalschi, A., Ghicov, A., Guțu, I., Morari, M., Muraru, E., Olaru, V., Paiu, M., Sochircă V., Solcan, A., Șevciuc, M., Toma, N., Țurcanu, C., Velișco, N., Vitcovichii, A. *Curriculum de bază: sistem de competențe pentru învățământul general*. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, UNICEF Moldova, Chișinău: CEP USM, 2020.
10. Guțu, Vl. (coord.științ.), Blândul, V.-C., Bodrug-Lungu, V., Chicu V., Dandara, O., Guțu, Vl., Huncă, M., Poștan, L., Spînu, L., Șevciuc, M., Toma, N., Țurcanu, C. *Teoria și practica educației nonformale în Republica Moldova*. Studiu monografic. Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău: CEP USM, 2022, 132 p.
11. Guțu, Vl. (coord.științ.), Grîu, N. (coord.gen.), Crudu, V. (coord.gen.), Marț, V. (coord.op.), Bragarenco, N., Burduh, A., Cosumov, M., Cotovițaia, D., Florea, V., Guțu, Vl., Șevciuc, M., Țurcanu, C. *Curriculum de*

bază: competențe pentru educația și învățământul extrașcolar din Republica Moldova. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău: CEP USM, 2020, 30 p.

12. Guțu, Vl. (coord.științ.), Grîu, N. (coord.gen.), Crudu, V. (coord.gen.), Marț, V. (coord.op.), Bragarenco, N., Burduh, A., Cosumov, M., Cotovițaia, D., Florea, V., Guțu, Vl., Șevciuc, M., Țurcanu, C. *Cadrul de referință al educației și învățământului extrașcolar din Republica Moldova*. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 2021, 98 p.
13. Guțu, Vl. (expert-coord.naț.), Vrânceanu M. (expert-coord.naț.), Cutasevici, A. (coord.naț.), Crudu, V. (coord.naț.), Clichici, V. (coord.), Ciobanu, L., Mocanu, L., Straistari-Lungu, C., Duminică, S., Dascal, A. *Cadrul de referință al Educației Timpurii din Republica Moldova*. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Chișinău: Lyceum, 2018.
14. Guțu, Vl., Pogolșa, L.(coord.), Crudu, V. (coord.), Bucun, N., Ghicov, A., Achiri, I., Gremalschi, A., Velișco, N., Goraș, M., Gaiciuc, V., Lungu, C., Ceapa, V., Cotovițaia, D., Marț, V., Ghenciu, N., Gînu, D., Eftodi, A. *Cadrul de referință al Curriculumului Național*. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Institutul de Științe ale Educației. Chișinău: Lyceum, 2017.
15. Henry J., Cormier V. *Qu'est-ce qu'une compétence?* In: Les archives de DISCAS, 2006.
16. Recomandările Consiliului Europei privind *competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*. Bruxelles, 22 mai 2018.
17. <http://www.oecd.org/pisa/pisa-2018-global-competence.htm>
18. https://www.google.com/search?biw=1366&bih=654&tbm=isch&sa=1&ei=HoPLWqn8M8Oy0gXj0I6oAw&q=pisa+competence&oq=pisa+competence&gs_l=psy-ab.3...5730.12790.0.14278.17.16.1.0.0.0.108.1526.12j4.16.0...0...1c.1.64.psy-ab..0.11.972...0j0i67k1j0i30k1j0i19k1j0i10i19k1j0i8i30k1j0i24k1j0i8i30i19k1.0.2w_5HgZBbvc#imgrc=PuDa8Jpnxzq4TM.

ANEXE

Anexa 1. Taxonomia competențelor

Taxonomia competențelor reprezintă un instrumentar de proiectare și evaluare a competențelor și unităților de competențe specifice disciplinelor de studii/ tipurilor de activități formale și nonformale.

Domeniul de cunoaștere și înțelegere

Nr. crt.	Categoriile de competențe specifice tipurilor de activități formale și nonformale	Concepte operaționale
1.	<i>Competența de receptare și interiorizare</i> 1.1. <i>receptarea și înțelegerea;</i> 1.2. <i>identificarea;</i> 1.3. <i>definirea și recunoașterea;</i> 1.4. <i>perceperea;</i> 1.5. ...	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea de noțiuni, fenomene, procese, relații etc.; • definirea unor noțiuni; • observarea unor fenomene; • enumerarea unor fapte, fenomene, procese etc.; • reproducerea unor definiții, texte etc.; • culegerea de date, informații etc.; • descrierea faptelor, fenomenelor, proceselor etc.; • evidențierea faptelor, fenomenelor, proceselor etc.

Domeniul de aplicare și operare cu entități de cunoaștere

Nr. crt.	Categoriile de competențe specifice tipurilor de activități formale și nonformale	Concepte operaționale
2.	<i>Competența de operare și prelucrare primară a datelor/informațiilor, observărilor</i> 2.1. <i>utilizarea;</i> 2.2. <i>prelucrarea;</i> 2.3. <i>alegerea;</i> 2.4. <i>explorarea;</i> 2.5. <i>descompunerea;</i> 2.6. ...	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza și sinteza; • compararea și disimilarea; • stabilirea unor relații; • categorizarea și clasificarea; • inducția, deducția; • investigarea; • explorarea; • experimentarea; • rezolvarea exemplurilor simple.

<p>3. Competența de modelare și algoritmizare</p> <p>3.1. folosirea;</p> <p>3.2. utilizarea;</p> <p>3.3. rezolvarea;</p> <p>3.4. modelarea;</p> <p>3.5. ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Construirea schemelor, modelelor; • aplicarea schemelor, modelelor, algoritmilor; • rezolvarea de probleme prin modelare și algoritmizare; • anticiparea unor rezultate; • reprezentarea datelor; • structurarea.
<p>4. Competența de exprimare, fundamente și argumentare</p> <p>4.1. argumentarea;</p> <p>4.2. producerea;</p> <p>4.3. exprimarea;</p> <p>4.4. explicarea;</p> <p>4.5. descrierea</p> <p>4.6. ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Descrierea argumentată a unor procese, fenomene, sisteme; • generarea de idei, concepte, soluții; • argumentarea unor enunțuri; • demonstrarea; • interpretarea; • ilustrarea; • relatarea; • stabilirea interrelațiilor dintre fapte, fenomene, procese (cauza-consecința).
<p>5. Competența de operare și prelucrare secundară a rezultatelor, datelor, observațiilor</p> <p>5.1. realizarea;</p> <p>5.2. analiza;</p> <p>5.3. relaționarea</p> <p>5.4. ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Concluzionarea; • evaluarea rezultatelor; • analiza sistemică a unor date, fenomene, procese; • elaborarea de strategii; • relaționarea între diferite tipuri de reprezentări; • producerea de noi idei; • extrapolarea; • extinderea; • abstractizarea; • aprecierea; • deducția, inducția.

Domeniul de integrare și transfer

Nr. crt.	Categoriile de competențe specifice tipurilor de activități formale și nonformale	Concepte operaționale
6.	<i>Competența de integrare</i> 6.1. <i>transferul și medierea;</i> 6.2. <i>modelarea;</i> 6.3. <i>realizarea;</i> 6.4. <i>transferarea și aplicarea;</i> 6.5. <i>proiectarea;</i> 6.6. <i>elaborarea de proiecte;</i> 6.7. ...	<ul style="list-style-type: none"> • Generalizarea și particularizarea; • optimizarea; • transpunerea; • transferarea; • adaptarea și adecvarea la contexte; • planificarea; • gestionarea; • cercetarea individuală și în grup; • conceptualizarea; • rezolvarea studiilor de caz, a situațiilor-problemă; • luarea de decizii; • comunicarea eficientă; • proiectarea autoformării; • manifestarea voinței; • etc.

Anexa 2. Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova

- **STANDARD DE CALIFICARE. Domeniul de formare profesională Științe ale educației**
https://mecc.gov.md/sites/default/files/sc_7_cncrm_stiinte_ale_educatiei.pdf
- **STANDARD DE CALIFICARE. Domeniul de formare profesională Pregătirea profesorilor**
https://mecc.gov.md/sites/default/files/sc_7_cncrm_formarea_profesorilor.pdf
- **STANDARD DE CALIFICARE. Domeniul de formare: Pedagogie și învățământ primar**
https://mecc.gov.md/sites/default/files/sc_7_cncrm_pedagogie_in_invatamintul_primar.pdf

Anexa 3. Clasificarea cadrelor didactice conform nevoilor de formare profesională continuă *versus* programe de formare continua

Nr. crt.	Subiecții	Tipul de programe de formare continuă	Instituții și forme de formare continuă	Tipologia nevoilor de formare continuă
1.	Cadrele didactice care au nevoie de recapitulare a întregului pachet psihopedagogic și didactic.	<ul style="list-style-type: none"> • Programe de formare continuă de lungă durată (tematice). • Programe de formare continuă realizate în câteva etape (tematice). 	<ul style="list-style-type: none"> • Instituții cu programe de formare continuă acreditate (Centre de formare continuă). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoi individuale • Nevoi instituționale
2.	Cadrele didactice care au nevoie de compensare a unor lacune în pregătirea profesională (pe unele aspecte).	<ul style="list-style-type: none"> • Programe de formare continuă de scurtă durată. • Programe de formare continuă compensatoare (modulare, variabile). 	<ul style="list-style-type: none"> • Instituții de profil care au programe de formare continuă acreditate. • Formare la nivel instituțional. • Autoformare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoi individuale • Nevoi instituționale
3.	Cadrele didactice care au nevoie de complementare a cunoștințelor profesionale (de dezvoltare).	<ul style="list-style-type: none"> • Programe de formare continuă de scurtă durată, situaționale (variabile, generate de nevoi personale, instituționale, naționale). 	<ul style="list-style-type: none"> • Instituții de profil care au programele acreditate. • Formare la nivel instituțional. • Autoformare. • Formări în cascadă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoi individuale • Nevoi instituționale • Nevoi de politici educaționale
4.	Cadrele didactice care au nevoie de recalificare/ conversie.	<ul style="list-style-type: none"> • Programele de formare continuă de lungă durată, orientate la recalificarea cadrelor didactice într-un domeniu (conform calificării), (programe de recalificare). 	<ul style="list-style-type: none"> • Instituții de profil ce dețin programe de formare continuă acreditate. • Autoformare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoi individuale • Nevoi instituționale

5.	Cadrele didactice care au nevoie de formare continuă în vederea obținerii gradelor didactice (de dezvoltare și aplicare).	<ul style="list-style-type: none"> • Programe orientate la formarea continuă în raport cu nevoile de a obține unul sau altul drag didactic (programe tematice și modulare). 	<ul style="list-style-type: none"> • Instituții de profil care dețin programe de formare continuă acreditate. • Autoformare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoi individuale • Nevoi instituționale • Nevoi dictate de politicile educaționale
6.	Cadrele didactice care au nevoie de formare continuă de un grad avansat: producerea de noi experiențe, de inovații, cercetarea științifică aplicativă, elaborarea și conducerea de proiecte educaționale.	<ul style="list-style-type: none"> • Programe de formare continuă avansate. • Proiecte speciale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Instituții de profil care dețin programe de formare continuă acreditate. • Autoformare. • Stagii peste hotare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoi individuale • Nevoi instituționale
7.	Cadrele didactice din sistem (nevoi - standard).	<ul style="list-style-type: none"> • Programe de formare continuă de lungă durată, de scurtă durată (situaționale, de menținere). • Proiecte educaționale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Instituții de profil care dețin programe de formare continuă la nivel instituțional, raional. • Autoformare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoi individuale • Nevoi instituționale • Nevoi raionale • Nevoi generate de politicile educaționale

**Anexa 4. Clasificarea cadrelor didactice conform nevoilor de educație
continuă nonformală *versus* prestatori de servicii
și forme de instruire/ educație**

Nr. crt.	Subiecții	Tipologia activităților educaționale nonformale	Prestatori de servicii și forme de activitate	Tipologia nevoilor
1.	Cadrele didactice care activează în sistemul de învățământ.	1. Activități de formare profesională continuă nonformală: autoinstruire, recapitulare, compensare, complementare*, dezvoltare etc. 2. Activități de formare continuă nonprofesională, de cultură generală (persoană) a adulților (cadrelor didactice).	1. Toate instituțiile de învățământ. 2. ONG-uri de profil. 3. Centre de formare continuă. <i>Forme de organizare:</i> <ul style="list-style-type: none"> • seminare; • traininguri; • conferințe; • mese rotunde; • reuniuni metodice; • etc. 1. Instituții de învățământ. 2. ONG-uri. 3. Centre de creație. 4. Case de cultură. 5. Centre sportive. Și de agrement. 6. Cercuri pe interese. 7. Etc.	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoi individuale. • Nevoi instituționale. • Nevoi individuale specifice intereselor proprii.
2.	Cadrele didactice care au abandonat activitatea profesională (de regulă, sunt pensionari).	1. Activități de formare continuă nonprofesională (de cultură generală) pe dimensiunile: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Societate și cultură.</i> • <i>Arte.</i> • <i>Tehnologii.</i> • <i>Sport și agrement.</i> • <i>Etc.</i> 	1. Cercuri pe interese. 2. Case de cultură. 3. Centre de creație. 4. Cluburi sportive. 5. ONG-uri. <i>Forme de organizare:</i> <ul style="list-style-type: none"> • seminare; • traininguri; • cercuri; • activități artistice, sportive. • etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevoi individuale de dezvoltare profesională (axate pe interese și abilități formate).

* Complementează formarea profesională continuă formală.

CURRICULUM DE BAZĂ: **competențe pentru învățarea și educația adulților**

Format 70 × 100/12.

Tiraj: 400 ex.

Comanda 150/22.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
Str. A.Mateevici, 60, Chișinău, MD 2009